

Władysław Łoboz

Z mapą w plecaku

Biblioteczka Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego
Oddział Beskid w Nowym Sączu 2018

Wstęp i podziękowania.

Opracowanie to powstało z myślą o tych wszystkich, którzy uważają, że papierowa mapa w plecaku nie jest tylko dodatkowym ciężarem. Przy dokładnej analizie pozwala na wydobycie z niej wielu niezbędnych, a nieraz i ciekawych informacji o terenie, który przedstawia. Proszę ten materiał potraktować jako rozwojowy. W miarę zapotrzebowania będę starał się go rozbudowywać.

Składam serdeczne podziękowania dla Panów: Michała Siwickiego z wydawnictwa Polkart oraz Romana Trzmielewskiego z wydawnictwa Compass za wyrażenie zgody na wykorzystanie materiałów kartograficznych i tekstowych z Ich stron internetowych.

Będę wdzięczny za uwagi czytelników skierowane na adres: w.loboz@gmail.com

Władysław Łoboz

Mapa dla turysty.

Mapa turystyczna (topograficzna) jest jednym z najbardziej niezbędnych elementów wyposażenia turysty. Szczególnie przydatna jest w sytuacjach, kiedy orientacja w terenie jest utrudniona. Umiejętność prawidłowego czytania mapy jest jedną z podstawowych umiejętności, którą koniecznie trzeba nabyć, przed wyruszeniem na trasę.

Według J. Flisa (1966) „Mapa, zwana też kartą geograficzną, jest dwuwymiarowym rysunkiem, przedstawiającym zmniejszony i uogólniony obraz powierzchni Ziemi lub jej części, wykonanym według przyjętych zasad, zapewniających wymierność mapy, przy użyciu umownych, symbolicznych środków graficznych.

Z tej definicji wynikają określone cechy mapy:

1. Mapa jest dwuwymiarowa, a więc wykonana na płaszczyźnie papieru, deski, tkaniny lub innego materiału. Nie jest mapą globus, ani nie są mapami tak zwane mapy plastyczne.
2. Mapa jest obrazem zmniejszonym w określony sposób. Stopień zmniejszenia określa (skala)podziałka mapy.
3. Mapa jest obrazem wymiernym. Można na niej dokonywać pomiary.
4. Mapa jest obrazem symbolicznym. Zjawiska i przedmioty na powierzchni Ziemi przedstawia się na niej symbolicznymi środkami graficznymi, znakami, literami, liniami i barwnymi plamami.

Mapy turystyczne, bez względu na skalę, wskazują wzniesienia, doliny, cieki wodne (potoki, rzeki), obszary leśne, drogi, linie kolejowe, a przede wszystkim przebieg znakowanych szlaków turystycznych, rowerowych oraz narciarskich. Te bardziej dokładne (o większej skali), które zawsze polecam, posiadają także lokalizację schronisk, hoteli, restauracji i zajazdów, kolei linowych i wyciągów narciarskich, pól biwakowych oraz campingów. Na takich mapach turystycznych zaznaczone są także obiekty krajoznawcze: zamki, pałace, zabytkowe kościoły, dwory, ogrody i parki udostępnione do zwiedzania, wiatraki, młyny, wodospady, zabytkowe ruiny i wykopaliska archeologiczne, pola bitew, ciekawe cmentarze, punkty widokowe, drogi krajobrazowe, obiekty sportowe itp.

Skala mapy.

Jest najważniejszym parametrem każdej mapy. Każdy turysta kupujący mapę powinien zwracać na to uwagę. **Skala mapy - jest to stosunek długości na mapie do odpowiadającej jej długości w terenie.** Każda mapa przedstawia powierzchnię terenu w rzucie poziomym. Wyznaczona przez nas na mapie odległość, to odległość "pozioma" a nie

Stosuje się trzy sposoby zapisywania skali mapy:

- **skala liczbowa** – przedstawiona w postaci ułamka, w którym mianownik określa wielokrotność zmniejszenia wymiarów liniowych; skala mapy jest tym mniejsza, im większy jest mianownik ułamka, np.

1 : 300 000 – mała skala

1 : 10 000 – duża skala

- **skala mianowana** – wyraża długość odcinka na mapie w odniesieniu do długości tego samego odcinka w terenie, np.

1 cm – 3 km

1 cm – 100 m

"rzeczywista". Jest

to szczególnie ważne przy planowaniu wycieczki i obliczaniu przez nas czasu przejścia.

- **skala liniowa** (podziałka) – to graficzne przedstawienie skali mapy, np.

100 0 100 200 300 m

źródło: mapa i kartografia Wiking

Przykład skali na mapie Beskid Sąddecki wyd. Compass

Musimy zadać sobie pytanie: jak bardzo szczegółowe informacje chcę odnaleźć na mapie?

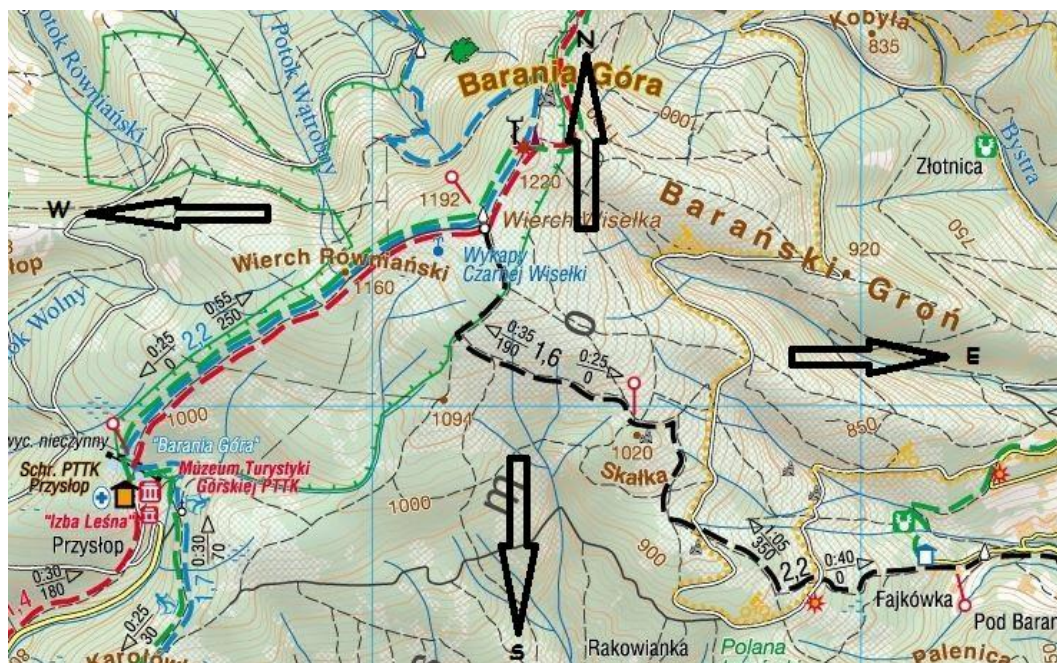
W przypadku, kiedy chce mieć ich więcej, to dobrym rozwiązaniem jest wybór skali 1:25 000. Jeżeli spodziewamy się znaleźć na mapie naprawdę „każdy kamień” możemy pokusić się o kupienie mapy wojskowej – topograficznej w skali 1:10 000. Jednocześnie musimy liczyć się z tym, że im mniejsza skala (mapa dokładniejsza) tym więcej map musimy ze sobą nosić, ponieważ interesujące nas np. pasmo górskie może znajdować się na kilku nawet odrębnych arkuszach. Nie bez znaczenia jest też w tym przypadku cena. Zazwyczaj mapy topograficzne o dużej dokładności są kilkukrotnie droższe od tych ogólnie dostępnych w kioskach.

Tak więc dobranie mapy odpowiedniej do naszych potrzeb może nam sprawiać na początku trochę trudności. Mamy więc nadzieję, że nasza pomoc okaże się przydatna. Najbardziej optymalne wydają się być mapy w skali 1:25 000, 1:50 000 . Są one kompromisem pomiędzy ilością szczegółów a rozmiarem arkusza papieru.

źródło:Grzegorz,Podkarpacie.com-Przewodnik Beskidzki i Terenowy

Przykładowo Tatry w linii prostej rozciągają się na długości 57 km, a więc w skali 1:25 000 wymiar ten wynosi około 230 cm. Dlatego zachodzi konieczność wydania dwóch map jednostronnych lub jednej dwustronnej.

Kierunki stron świata i orientacja mapy.

Fragment mapy Beskid Śląski wyd. Compass

Używając mapy musimy ją prawidłowo zorientować co do kierunków stron świata.

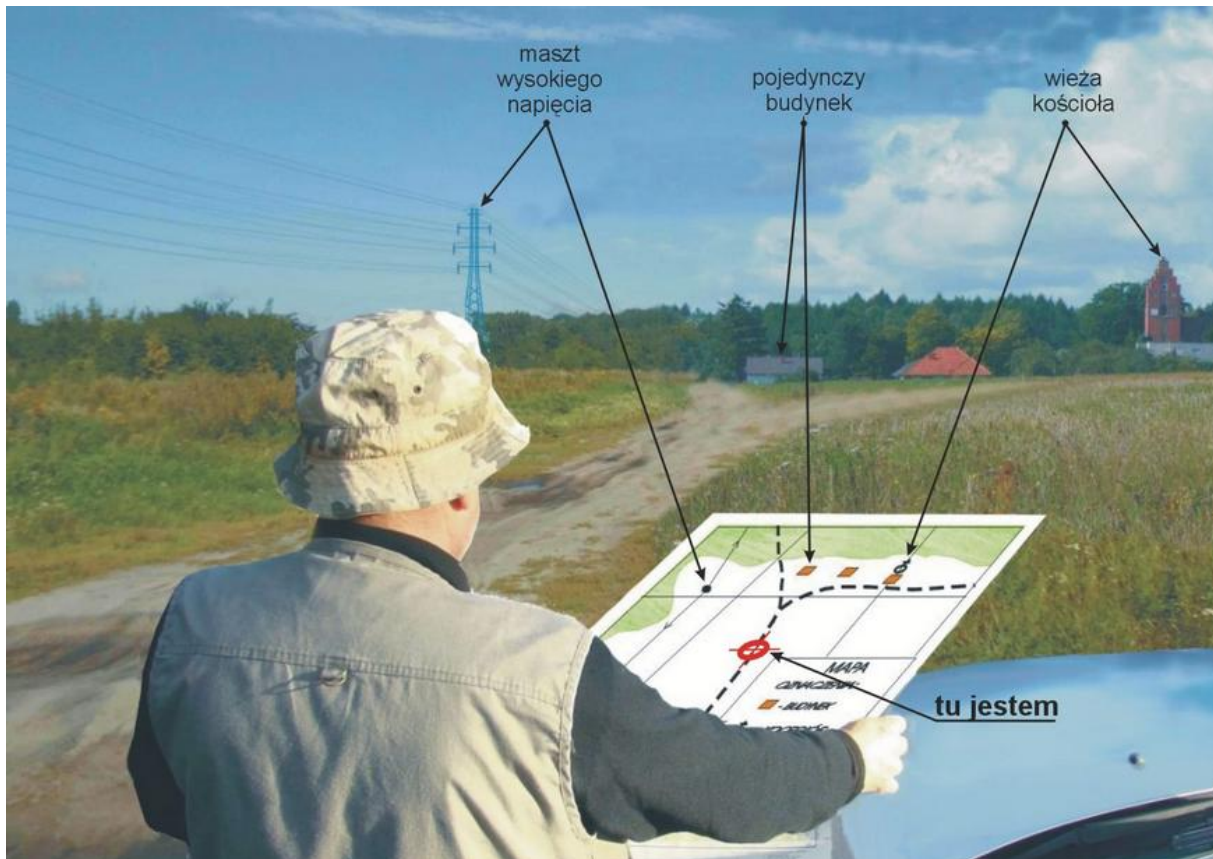
Orientacja magnetyczna.

Orientacja magnetyczna – aplikacja Compass (foto. autor)

Orientacja geometryczna mapy.

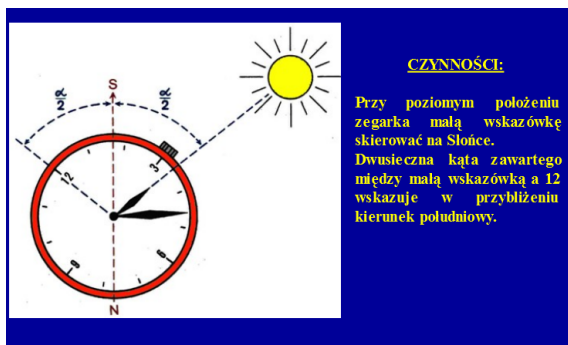
- rozłóż poziomo odpowiedni arkusz mapy,
- ustaw go tak, by widziane obiekty charakterystyczne były umieszczone na arkuszu tak samo jak to widać w rzeczywistości
- zaznacz punkt w którym stoisz (na rysunku: czerwona kropka),
- teraz, dzięki zorientowanej mapie, wiesz co znajduje się poza zasięgiem twego wzroku i w którą stronę masz się udać.

źródło: dociekliwy.turysta.gd2.pl

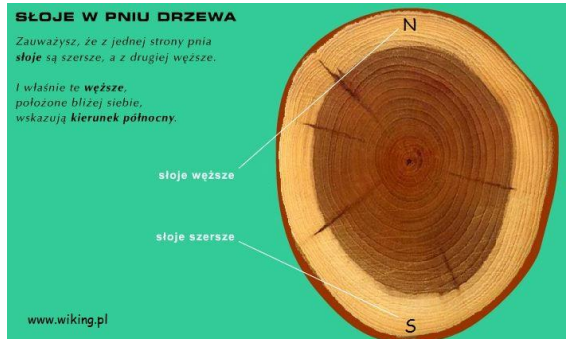
Orientacja mapy według cech niektórych przedmiotów terenowych.

Kierunek północy można wyznaczyć również w inny sposób:

1. według Słońca i zegarka

2. gwiazda polarna,

3. pień ściętego drzewa,

4. mrowisko (stok mrowiska po południowej stronie jest łagodniejszy niż po stronie północnej),

5. kościół (ołtarze usytuowane są we wschodniej jego części),

6. samotne drzewo

7. mech porasta północną stronę skał i drzew (może się pojawić i z innych stron drzewa lub skały),

8. śnieg szybciej topnieje na południowych stokach,

9. anteny satelitarne skierowane są w kierunku południowym.

Czytanie mapy.

Właściwie zorientowaliśmy mapę, a więc pora na przyglądnięcie się co na niej jest. Wykorzystamy do celu legendę mapy. Ważniejsze oznaczenia to:

Legenda uniwersalna

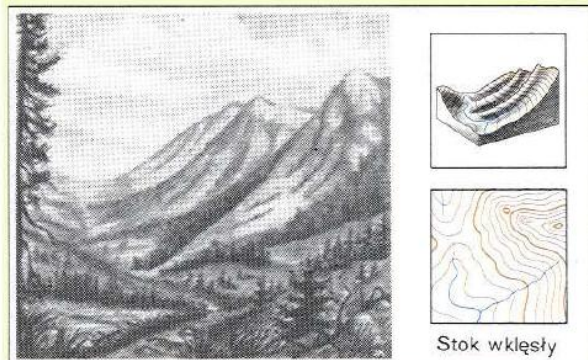
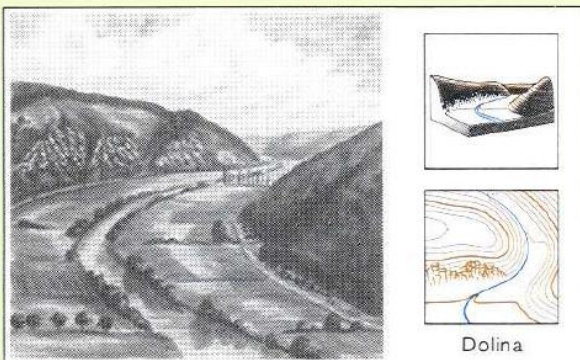
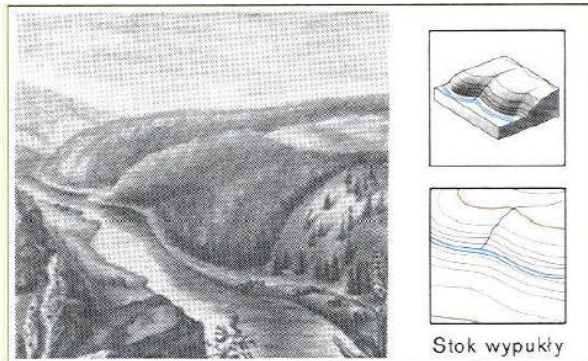
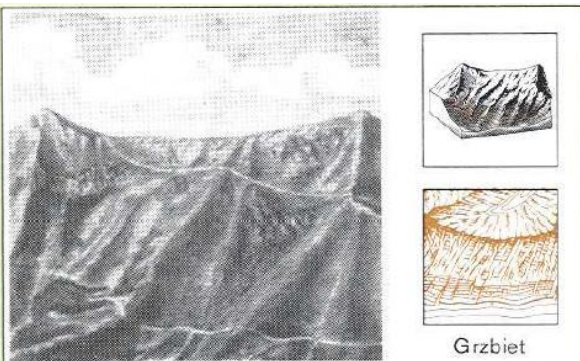
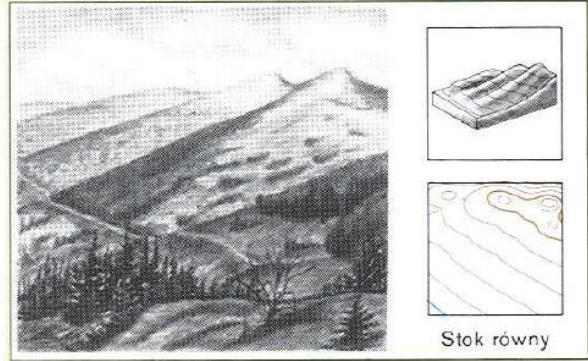
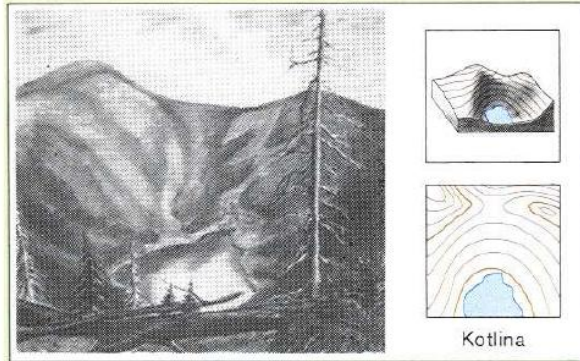
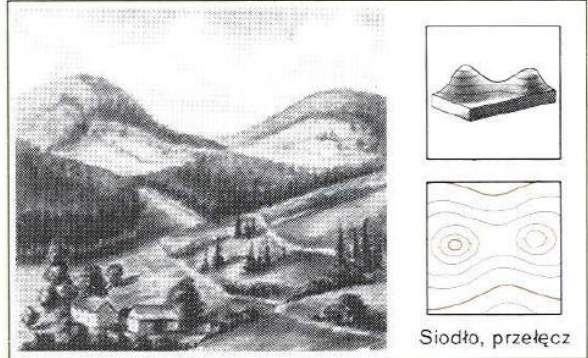
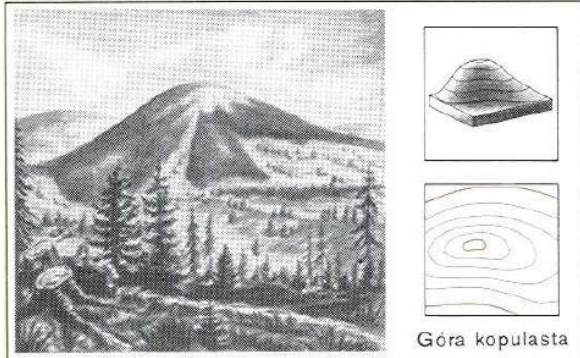
do map turystycznych w skali 1:50 000
poziomice co 10 m

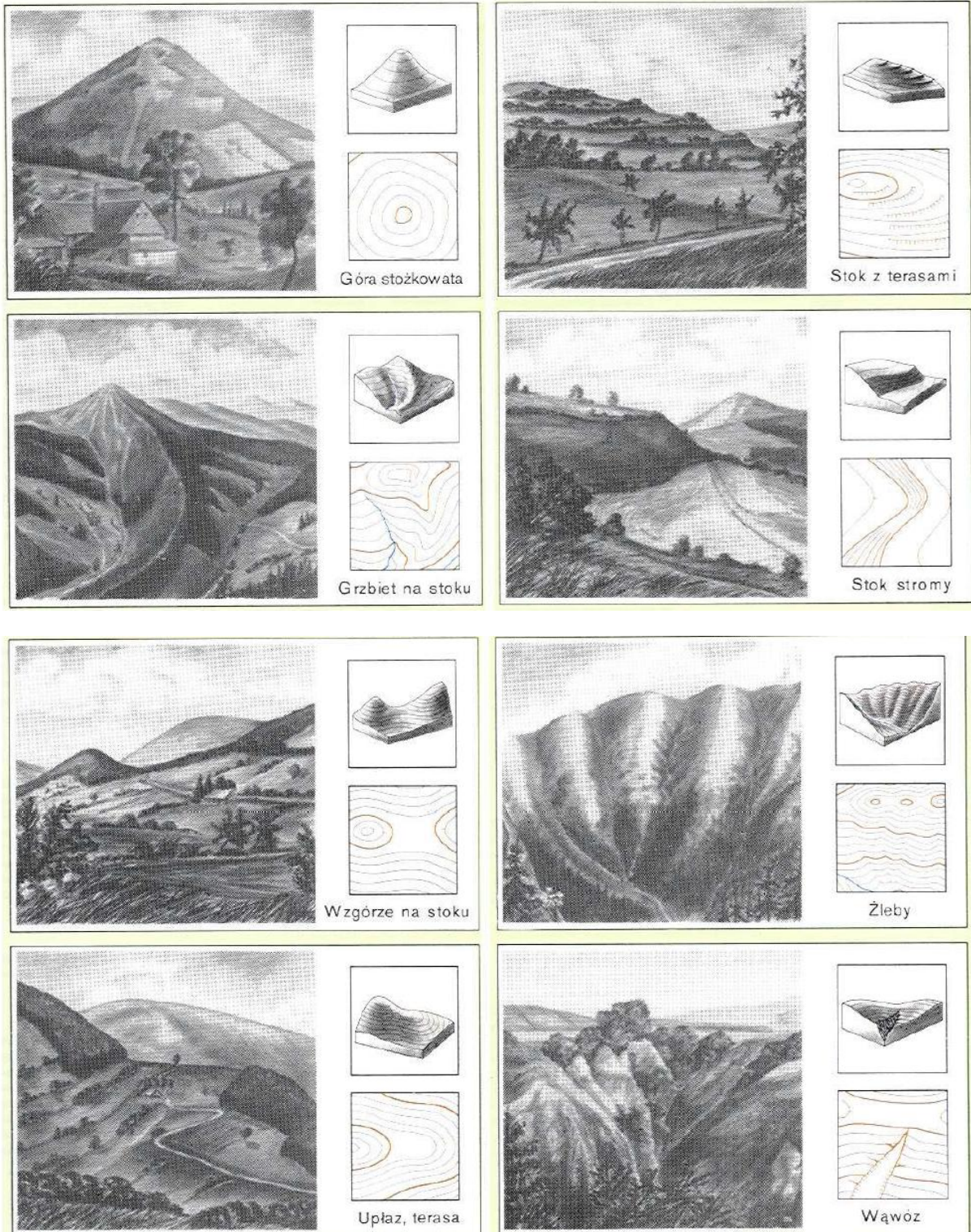
<p>las, park, sad (ogródki działkowe) forest, park orchard Wald, Park, Obstgarten (Kleingärten)</p> <p>teren zabudowany, przemysłowy, piaszczysty build-up area, industrial area, sandy soil Bebauung, Industriegebiet, sandige Gebiet</p> <p>teren zamknięty, kosodrzewina, sukcesja roślinna closed area, mountain pine, plant succession geschlossenen Bereich, Gebüsch (Jungwald)</p> <p>cementarz: katolicki, żydowski, wojsenny cemetery, Jewish cemetery, war cemetery Friedhof, Jüdischer Friedhof, Gefallenfriedhof</p> <p>A4 S68 autostrada, droga ekspresowa, droga w budowie highway, expressway, route under construction</p> <p>63 656 droga: krajowa, wojewódzka main road Landstraße, Hauptstraße</p> <p>droga asfaltowa, przystanek PKS, most asphalt road, bus stop, bridge asphaltierte Hauptstraße, Asphaltstraße, Brücke</p> <p>droga asfaltowa zniszczona, zakaz wjazdu damaged asphalt road, no entry vernichtet Strasse, kein Eintrag</p> <p>droga utwardzona, ścieżka rowerowa gravel road, bike path befestigter Weg, Radweg</p> <p>inna droga, ścieżka, przecinka other road, path, narrow ride andere Verkehrsmittelweg, Pfad, schmal Fahrt</p> <p>mur, ogrodzenie, linia elektryczna stone wall, fence, power line Steinmauer, Zaun, Stromleitung</p> <p>tory kolejowe, stacja kolejowa railway, railway station Eisenbahn, Bahnhof</p> <p>linia kolejowa: nieczynna, rozebrana inactive railway, ex-railway inaktiv Bahn, Ex-Bahn</p> <p>budynek użyteczności publ., budynek, ruina public building, building, ruin öffentliches Gebäude, Gebäude, Ruin</p> <p>krzyż, figurka, mogiła, tablica pamiątkowa cross, religious figure, grave, plaque Kreuz, Abbildung, Grab, Gedenktafel</p> <p>kapliczka, kapliczka zabytkowa chapel, historic chapel kleine Kapelle, sehenswerte kleine Kapelle</p> <p>kościół, kaplica, kaplica zabytkowa church, big chapel, historic big chapel Kirche, Kapelle, sehenswerte Kapelle</p> <p>kościół zabytkowy, cerkiew historic church, orthodox church sehenswerte Kirche, orthodox Kirche</p> <p>cerkiew zabytkowa: muruwana, drewniana historic orthodox church: brick, wooden sehenswerte orthodox Kirche: gemauerte, hölzern</p> <p>kaplica drewniana, klasztor zabytkowy wooden big chapel, historic monastery Kapelle hölzern, historisches Kloster</p> <p>skała, głaz narzutowy, urwisko skalne rock, erratic boulder, rock wall Felsen, Findling, Felswand</p> <p>park zabytkowy, osobliwość natury historic park, nature curiosities sehenswerter Park, Natursehenswürdigkeit</p> <p>pomnik przyrody monument of nature Naturdenkmal</p> <p>rezerwat przyrody, obszar rezerwalu nature reserve, reservation area Naturschutzgebiet, Grenze des Naturschutzgebietes</p> <p>granica Parku Narodowego, Krajobrazowego Landscape Park boundaries Grenze des Landschaftsparks</p> <p>poziomice, skarpa, szczyt contour line, scarp, peak Höhenlinien, Böschung, Höhenpunkt</p> <p>jezioro, izobaty, głębokość jeziora, szuwary lake, depth curves, lake depth, jetties Teich, Tiefenlinien, Tiefe See, Röhricht</p> <p>wysokość mostu nad wodą, pomost, strefa cisy bridge headroom, marka, silence zone Durchfahrtshöhe, Anlegestelle, Ruhezone</p>	<p>bagno swamp Sumpf</p> <p>rzeka, potok, strumień, śluza, jaz river, small river, stream, locks, weir Fluß, Bach, Bächlein, Schleuse, Wehr</p> <p>stadion, boisko stadium, sport field Stadion, Gericht</p> <p>zamek, pałac castle, palace Burg, Palast</p> <p>dwór, inny zabytek, inny zabytek drewniany manor, other monument, wooden other monument Hof, anderes Denkmal</p> <p>ruina: dworu, innego zabytku ruin, manor, other monument Hofruine, Ruine von anderer Sehenswürdigkeit</p> <p>fort, pomnik, grodzisko fort, monument, old rampart Bunker, Denkmal, Alte Wehrplätze</p> <p>muzeum, izba regionalna (galeria), skansen museum, regional museum, Open-air museum Museum, Regionalstube (Galerie), Freilichtmuseum</p> <p>ralusz, zabytek architektury ludowej town hall, monument of folk culture Rathaus, Denkmal der Volkskultur</p> <p>zabytek techniki, młyn wodny monument of engineering, historic water mill technisches Denkmal, Mühle</p> <p>elektrownia wodna: nowoczesna, zabytkowa hydroelectricity: modern, historic Wasserkraft: modern, historisch</p> <p>ciekawostka turystyczna, nieczynny kamieniołom touristic attraction, closed stone-pit touristische Attraktion, geschlossenen Steinbruch</p> <p>informacja turystyczna, policja, poczta tourist inform., police, post office Informationsbüro, Polizeistelle, Post</p> <p>szpital, służba zdrowia, apteka hospital, med. emerg. service, chemist's Krankenhaus, Gesundheitszentrum, Apotheke</p> <p>weterynarz, pole golfowe, toalety vet, golf course, toilets Tierarzt, Golfplatz, Toiletten</p> <p>szkoła, straż pożarna, sklep school, fire brigade, grocery Schule, Feuerwehr, Lebensmittelgeschäft</p> <p>restauracja, bar, piwiarnia (pub) restaurant, bar, pub Restaurant, Büfett, Pub</p> <p>hotel, inne noclegi, ośrodek wypoczynkowy hotel, other night's lodgings, the holiday centre Hotel, anderen Nachtquartier, dem Ferienzentrum</p> <p>schronisko, agroturystyka, stacja wodna shelter, agrotouristic farm, water shelter Herberge, agrotouristischen Bauernhof, Wasser Tierheim</p> <p>camping, pole namiotowe, biwak camping, camp site, bivouacking Campingplatz, Zeltplatz, Biwak</p> <p>miejsce odpoczynku, wiatła turystyczna rest place, touristic shelter Rastplatz, Unterstand</p> <p>kapielisko, pływania, plaża swimming pool, indoor swimming pool, beach Badestelle, Schwimmbad, Strand</p> <p>stacja benzynowa, LPG, parking filling station, car park Tankstelle, LPG Tankstelle, Parkplatz</p> <p>ośrodek jeździecki, leśniczówka horse-riding, forester's house Reiterhof, Forsthaus</p> <p>wędkowanie, prom fishing, ferry Fangstelle, Fähre</p> <p>amfiteatr, punkt widokowy, kort tenisowy amphitheatre, view point, tennis-court Amphitheater, Aussichtspunkt, Tennisplatz</p> <p>wyciąg narciarski, trasa zjazdowa T-bar lift, ski trail Skilift</p> <p>min, lotnisko sportowe high chimney, airfield hohes Schornstein, Flugplatz</p> <p>wiatrak, wiatrak zabytkowy windmill, historic windmill Windmühle, historische Windmühle</p> <p>wieża: widokowa, przekaźnikowa, inna tower: scenic spot, TV, other Aussichtsturm, Sendeturm, anderer Turm</p> <p>port jachtowy, przystań żegluga pasażerskiej yacht marina, passenger landing stages Jachthafen, Fahrgastschiffsanlegestellen</p> <p>wypożyczalnia sprzętu wodnego water equipment rental shop Verleih von Wassersportgeräten</p>	<p>czarter jachtów, slip, szklonia yacht charter, slip, boat repair service Yachtcharter, Slipp, Bootsbauer</p> <p>sklep żeglarski, przybrzeżna stacja paliw sailing shop, filling station accessible from water Segler-Shop, Jachtankstellern</p> <p>napnianie butli gazowych, policja wodna gas tank filling station, water police Gasflaschenauffüllstation, Wasserschutzpolizei</p> <p>Mazurski WOPR lub Mazurska Służba Ratownicza Water rescue service - Wasserwacht tel. 601 100 112</p> <p>przeszkoda wodna na rzece, kamienie na głębokości: większej niż 1m, mniejszej niż 1 m obstacles on the water route: underwater stones Hindernisse auf dem Wasserweg, Steine, Schleiße</p> <p>linia elektryczna niebezpieczna dla żeglugi power line dangerous for sailors Hochspannungseleitung</p> <p>zamknięcie szlaku wodnego end of the water route Ende des Wasser-Route</p> <p>szlaki turystyczne piesze PTTK pedestrian tracks PTTK Wanderwege von PTTK</p> <p>pozątek szlaku turystycznego start of pedestrian track Beginn den Wanderwege</p> <p>ścieżki dydaktyczne didactic paths andere Wanderwege</p> <p>szlaki rowerowe bicycle tracks Radwanderweg</p> <p>proponowane trasy rowerowe proposed bicycle tracks vorgeschlagen Radwanderweg</p> <p>trasy narciarskie skiing tracks</p> <p>szlak konny horse riding trail</p> <p>długość odcinka szlaku, czas przejścia, przewyższenie (suma podejść w metrach) length of route's stretch, its cover time and accumulated height difference (the sum of all climbs' length in metres)</p> <p>szlak kajakowy canoe route Kajakrouten</p> <p>szlak żegluga pasażerskiej, oznakowany tor wodny White Fleet waterways, buoyed channel Fahrrasser der Weissen Flotte, Fahrwasser</p> <p>oznakowanie toru wodnego: znaki prawej strony, znaki lewej strony, rozgałęzienie szlaku waterway buoy, left side marks, right side marks; bifurcation buoyed channel Fahrwasserortie</p> <p>maszt systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami atmosferycznymi mast of the warning system against dangerous atmospheric phenomena Mast des Wamsystems gegen gefährliche atmosphärische Phänomene</p> <p>Lampy błyskają światłem żółtym z dwiema częstotliwościami: 40 błysków/min. - UWAGA; 80 błysków/min. - NIEBEZPIECZENSTWO</p> <p>miejsca niebezpieczne i ich oznakowanie w systemie IALA dangerouse place and IALA mark system cardinal mark (buoy): Kardinalsystem</p> <div style="text-align: center;"> <p>bezpóśrednio pod boja under the buoy unter der Boje</p> <p>znak północny north mark Norden</p> <p>znak wschodni eastern mark Osten</p> <p>znak zachodni western mark Westen</p> <p>znak południowy southern mark Süden</p> </div> <p>Muzeum J. Fabia objekty, miejscowości o dużych walorach turystycznych places, village and towns worth to see</p> <p>Świnna siedziba gminy seat of commune</p>
--	--	--

Wydawnictwo Kartograficzne "Compass"
ul. Podchorążych 3
30-084 Kraków
tel./fax. 12 626 14 36
www.compass.krakow.pl

Ukształtowanie terenu.

Liczne linie łączące punkty o tej samej wysokości nad poziomem morza to poziomice (warstwice). Są rozmieszczone co 10 m, zdarzają się mapy z innym rozmieszczeniem poziomicy. Różne typy rzeźby terenu:

tabl. do terenoznawstwa MON

Określenie wielkości spadku stoku według mapy

Wielkość nachylenia stoku możemy określić za pomocą odległości między poziomiami.

Przyjęcie zależności kątowej pomiędzy różnicą wysokości i odległością pomiędzy poziomiami pozwala w przybliżony i bardzo szybki sposób określić, jaka jest wielkość nachylenia stoku na badanym odcinku.

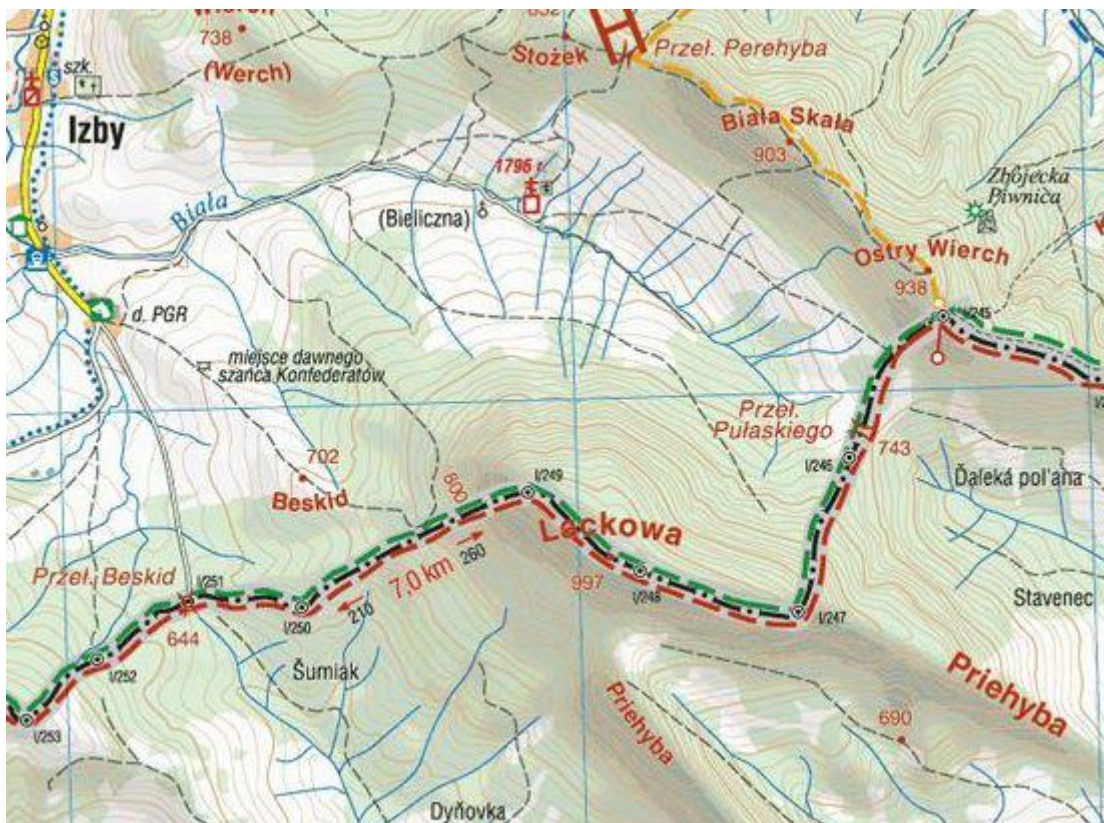
Zależności są następujące:

Kąt nachylenia 1° - 12mm odległości pomiędzy poziomiami na mapie;

Kąt nachylenia 2° - 6mm odległości pomiędzy poziomiami na mapie;

Kąt nachylenia 3° - 4mm odległości pomiędzy poziomiami na mapie;

Kąt nachylenia 10° - 1,2mm odległości pomiędzy poziomiami na mapie.

Zagęszczenie poziomicy w rejonie Lackowej – Beskid Niski (mapa Compass)

Szlaki i ich oznakowanie.

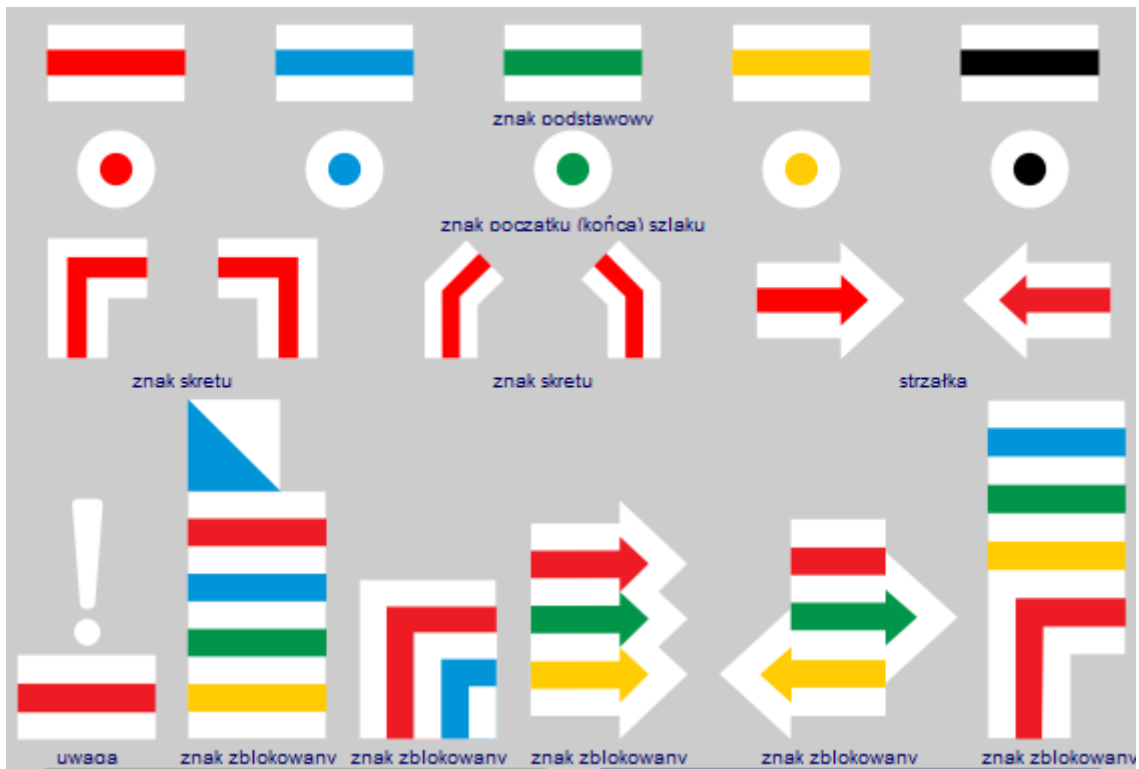
Opis poniżej jest ogólny, typowy i stosowany co do zasady. Analizując mapy, bez trudu można dostrzec liczne wyjątki od podanych reguł.

- niebieski - wskazuje na długie, dalekosiężne szlaki.
- czerwony - odnosi się do głównych, podstawowych, najbardziej charakterystycznych szlaków.
- czarny - informuje o krótkim szlaku, końcowym podejściu.
- zielony - pokazuje drogę do szczególnych miejsc.
- żółty - znaczy szlaki łącznikowe, a czasem dojściowe.

Należy nadmienić także, że kolor szlaku nie określa trudności. Ponadto, jak dotychczas w ogóle nie opracowano takiej uniwersalnej, ogólnopolskiej skali.

<https://turystycznokrajoznawczy.wordpress.com>

www.znaki-drogowe.pl

Przykład znaku szlaku spacerowego PTT (foto. autor)

Opis szlaku

fragment mapy Pogórze Ciężkowieckie – Compass

A i B – tzw. szpilki wyznaczające odcinek szlaku niebieskiego Tarnów – Wielki Rogacz do których odnosi się opis:

- 3,4 (długość odcinka w kilometrach)
- 0,50 i 0,45 (czasy przejścia w określonym kierunku w minutach)
- 140 i 60 (podejście lub zejście w metrach)

Fragment mapy Tatry Zachodnie – Sygnatura

Objaśnienia:

1 – zwróć uwagę na odmienny styl opisu szczytów i przełęczy,

2 i 5 – czasy przejść,

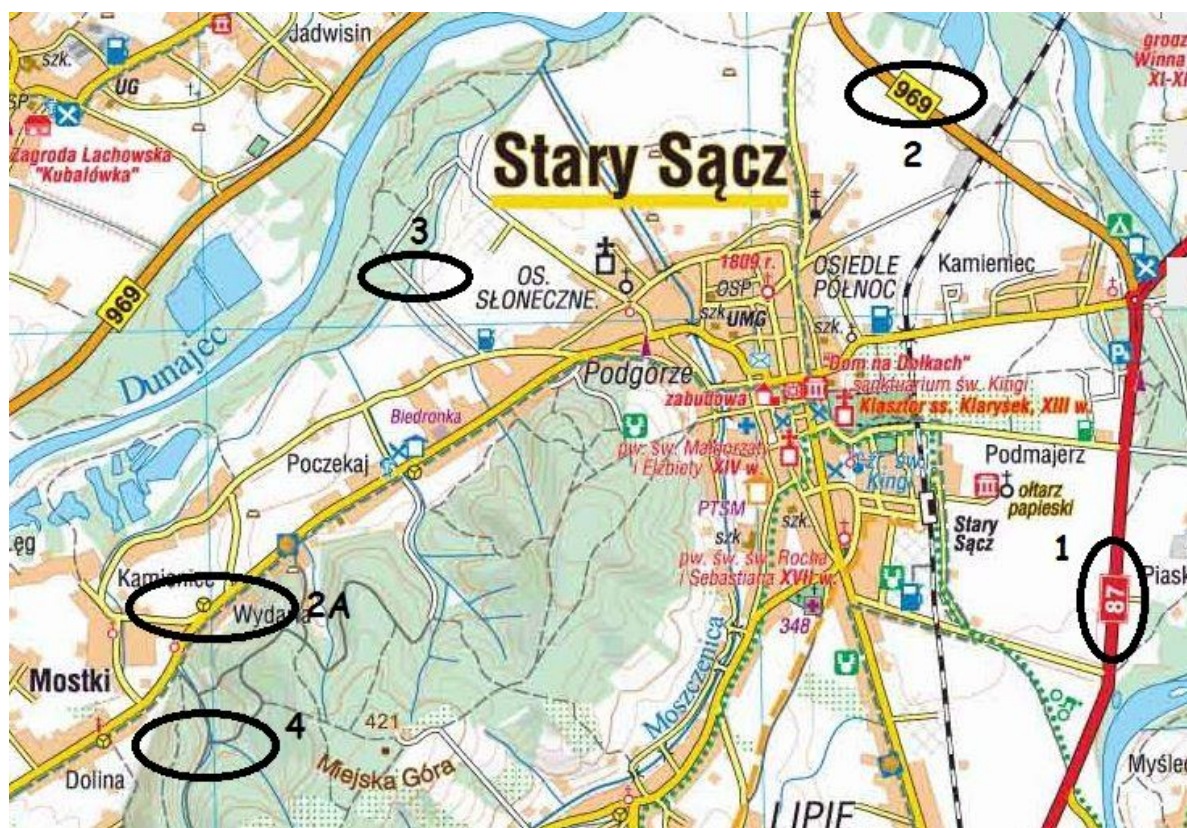
3 – stopień trudności szlaku,

4 – numer trasy w przewodniku Józefa Nyki

Jest to tylko parę przykładów elementów mapy. Legenda mapy TPN wyd. Sygnatura zawiera rekordową liczbę ponad 110 znaków opisanych w 10 językach.

Wydawnictwo Sygnatura jako jedyne które dla szlaków opracowali skalę trudności. Jest oznaczona w postaci serii 4 piktogramów , w kolorach odpowiadających szlakom, ale o różnej zawartości skała trudności. **Szlaki spacerowe** to drogi bite, można nimi pójść nawet z wózkiem, choć trzeba pamiętać, że to jednak góry. **Szlaki łatwe** są stosowne dla każdego, przy dobrej pogodzie są całkowicie bezpieczne. Nie są za długie, choć mogą być strome. **Szlaki umiarkowane** są znacznie trudniejsze, mogą być długie i przepaściste. Turystę mogą tu spotkać niebezpieczne niespodzianki, szczególnie przy złej pogodzie. Czarne piktogramy oznaczają **szlaki trudne**, z reguły posiadające sztuczne ułatwienia, szlaki takie są na pewno bardzo strome i przepaściste.

Oznaczenia dróg.

Przykłady oznaczeń dróg (mapa Compass)

1 – droga krajowa

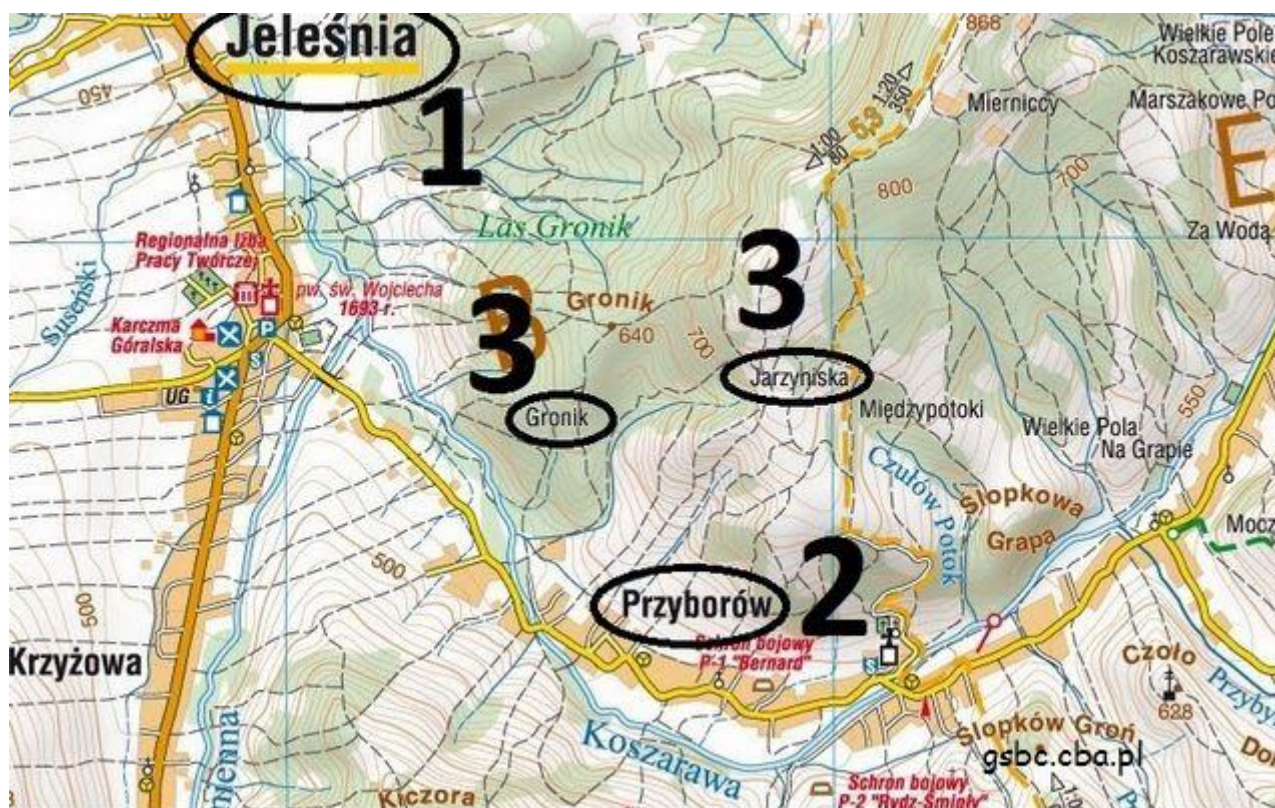
2 – droga wojewódzka

2A – droga wojewódzka z przystankiem

3 - droga utwardzona

4 – drogi gruntowe i leśne

Miejscowości.

1 – siedziba gminy

2 – mniejsze miejscowości np. sołectwa

3 – przysiółki

Zgubiłeś się w lesie.

O to dość łatwo, przecież w lesie nie ma ulic z nazwiskami sławnych Polaków, a poza tym każdy leśny dukt jest niemal identyczny. Te same kolumny drzew po obu stronach każdej ścieżki mogą sprawiać wrażenie, że znaleźliśmy się w sytuacji bez wyjścia. Tymczasem las dla wtajemniczonego jest dość łatwy do orientacji, oznakowaniem lasu rządzą bowiem czytelne reguły. Wystarczy się nieco rozejrzeć, by dostrzec podwójne paski na drzewach przy drodze czy potoku. To są linie oddziałowe, utrwalające podział powierzchniowy lasu.

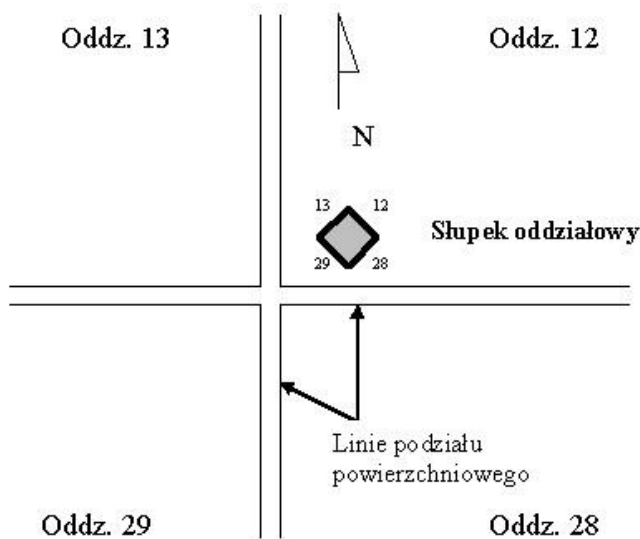
Oddziały mają, zwłaszcza na nizinach, regularne, prostokątne kształty i zajmują średnio powierzchnię 20–25 ha. Idąc wzdłuż tych linii, najwyżej kilkaset metrów, na pewno dostrzemy do zbiegu oddziałów, najczęściej oznaczonego specjalnymi, numerowanymi słupkami. Numery te „patrzają” na oddziały leśne, którym „patronują”. Z kolei w górach numery te zapisane są na drzewach.

Pamiętać trzeba, że regułą jest numerowanie oddziałów postępujące w szeregach zwanych niekiedy ostępami, od północnego wschodu w kierunku zachodnim. Numeracja kolejnych oddziałów w sąsiadujących ze sobą ostępach przebiega z północy na południe. Jeśli jeszcze wiemy, że słupki oddziałowe ustawiane są w północno-wschodnim narożniku skrzyżowania linii, a numery wypisane na drzewach oznaczają oddział znajdujący się za ich „plecami”, to nawet bez kompasu i mapy, nawet w nocy możemy ustalić strony świata. Zawsze jednak warto mieć przy sobie mapę, zwłaszcza taką, która uwzględnia podział powierzchniowy lasu.

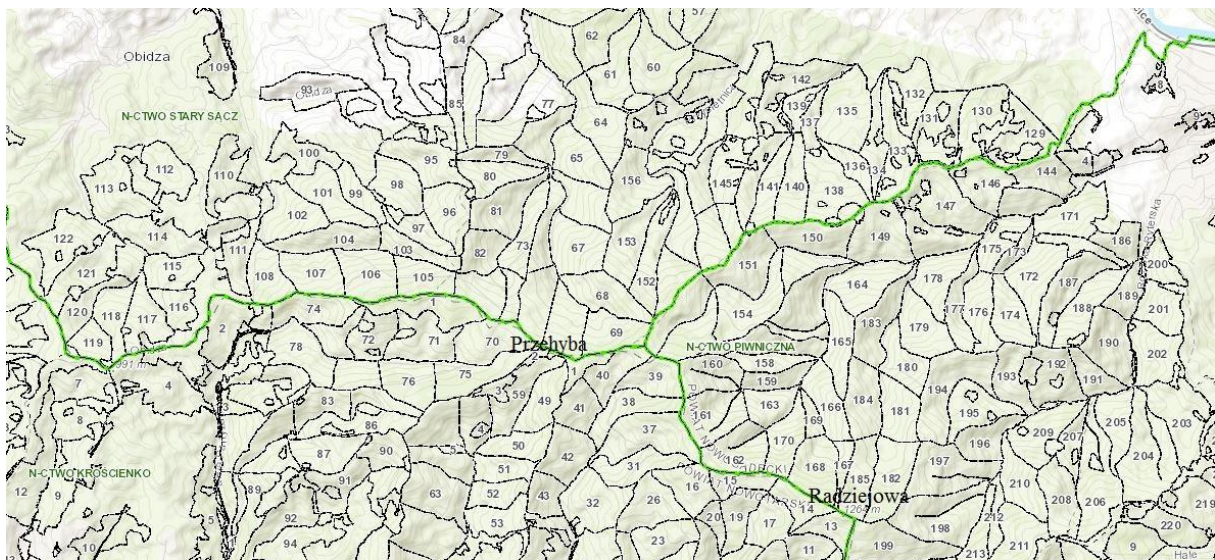
źródło: <http://orientuj.pl/wyznaczanie-polnocy-za-pomoca-slupkow-oddzialowych>

Słupki wkopane są w ten sposób, że wpisane na nich numery „patrzają” na oddział które to oznaczenie prezentują.

źródło: <http://jezioro.com.pl/artykuly.html?id=2255>

W górach te zasady mogą mylić, gdyż leśne linie oddziałowe przebiegają zwykle wzdłuż grzbietów i potoków. Choć reguła numeracji oddziałów pozostaje ta sama, nie pozwala to już na łatwe orientowanie się w terenie.

Podział na oddziały (adresy leśne) na styku nadleśnictw Starego Sącza, Krościenka i Piwnicznej w Paśmie Radziejowej.

źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

Warto też wiedzieć, że pomocny może się okazać numer z plastikowej tabliczki, przybijanej przez leśników na stosach lub czołach ściętych drzew. Górny rząd pięciu cyfr na tej tabliczce oznacza kolejny numer drewna odebranego w danym roku w miejscowym leśnictwie, dolny zaś, sześciocyfrowy, identyfikuje to leśnictwo w strukturze Lasów Państwowych. Wystarczy, dzwoniąc po pomoc, podać dokładnie te cyfry, a miejscowy leśniczy, wykorzystując możliwości Systemu Informatycznego Lasów Państwowych, ustali bezbłędnie Twoją pozycję.

Przykład oznaczonego drewna przy drodze Szczawnik – Bacówka Wierchomla. foto. autor

kolor czerwony – lasy państwowe

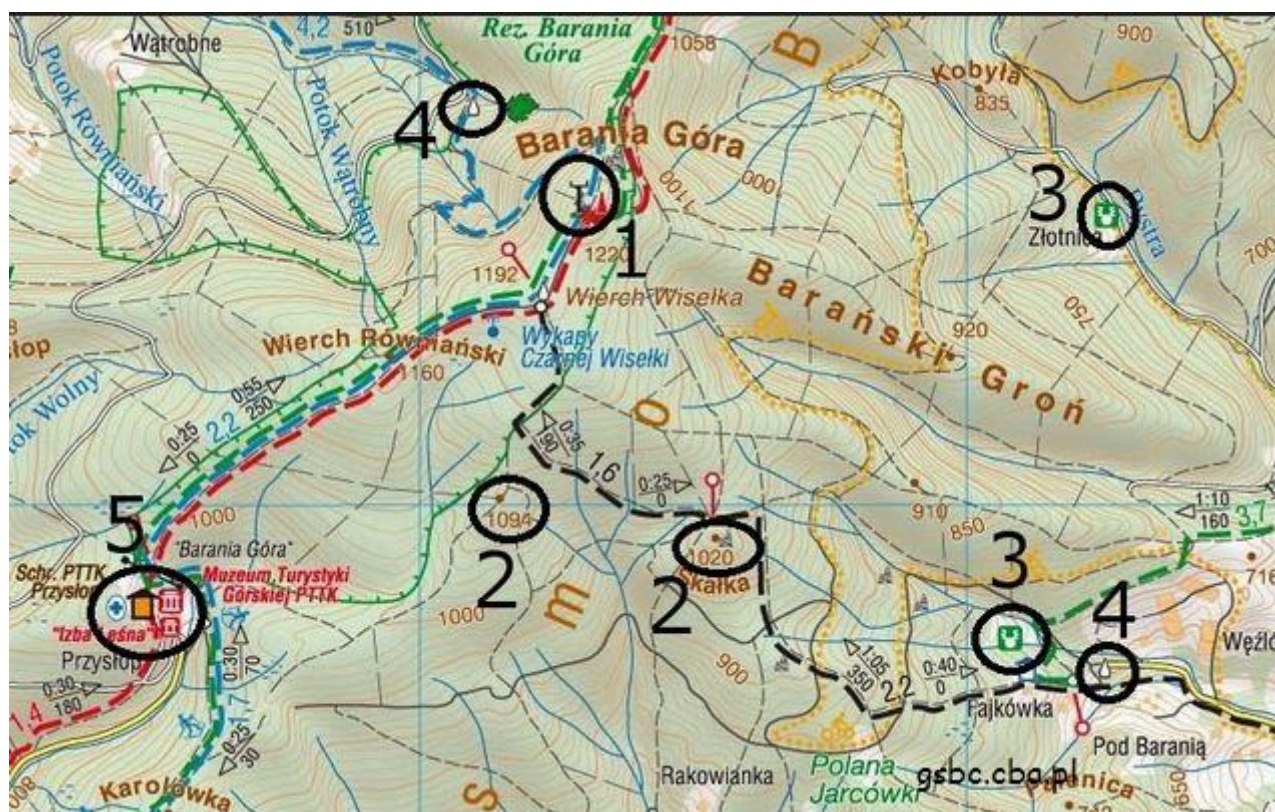
kolor niebieski – lasy prywatne

kolor zielony – parki narodowe

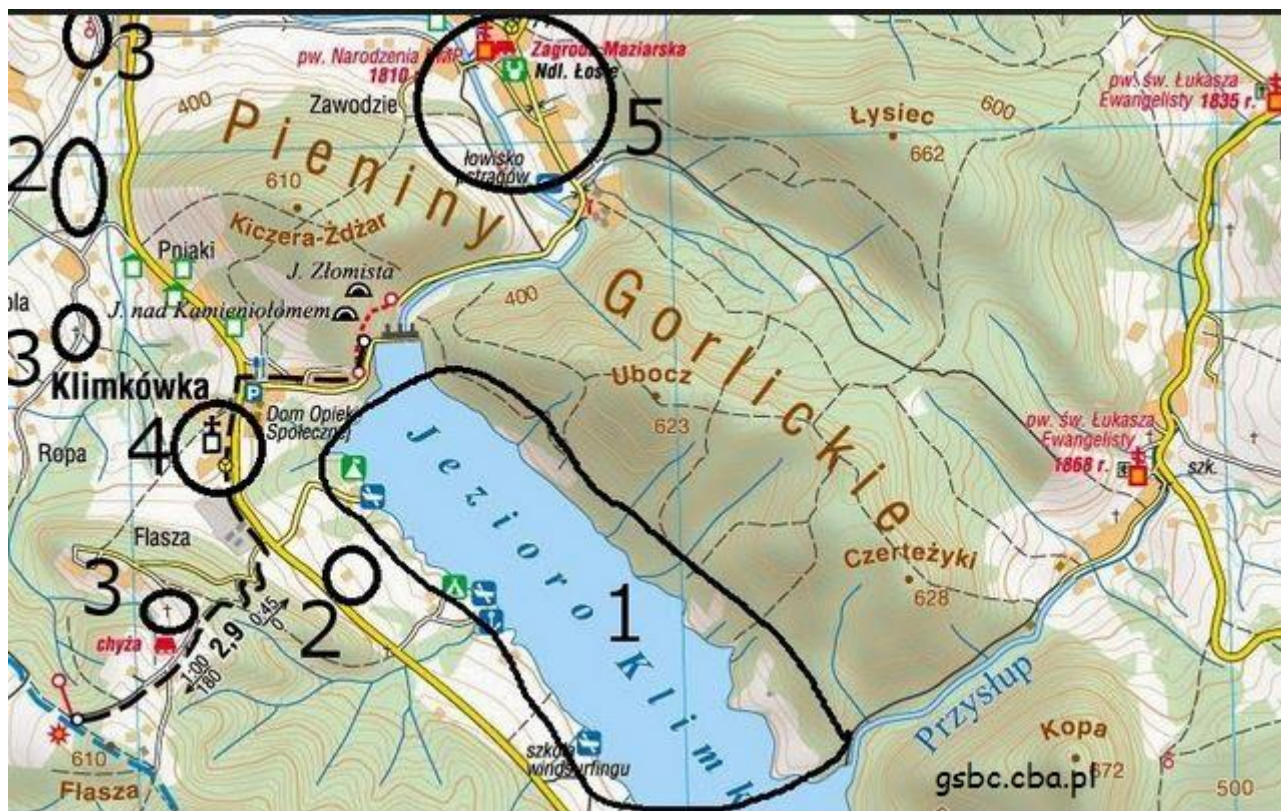
Strumień.

Gdy znajdziesz strumień wody idź zgodnie z kierunkiem jego płwywu. Dojdiesz wtedy do jego ujścia, a z pewnością będzie przecinał jakąś drogę, więc czy trafisz do jakiegoś zbiornika wodnego gdzie znajdziesz pomoc.

Inne ważne punkty orientacyjne.

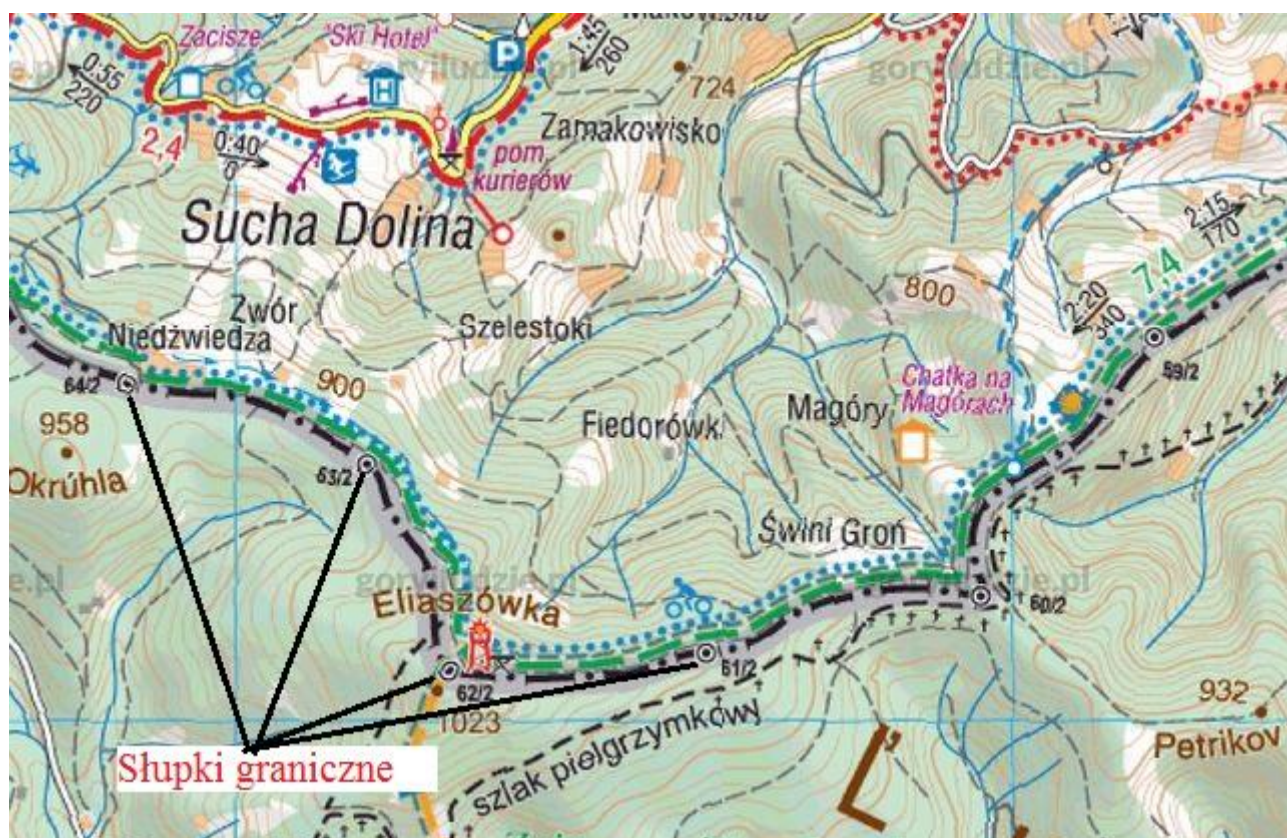
- 1 – wieża widokowa,
- 2 – szczyty (m n.p.m.),
- 3 – leśniczówki,
- 4 – wiaty,
- 5 – schronisko

- 1 – zbiornik wodny,
- 2 – pojedyncze domy,
- 3 – kapliczki i figurki przydrożne,
- 4 – kościoły i cerkwie,
- 5 – miejscowość.

źródło: www.gsbcbca.pl

Znaki graniczne.

Mapa Beskid Sudecki – Compass

Poruszając się w warunkach ograniczonej widoczności (mgła, śnieg, noc) na szlakach turystycznych przebiegających wzdłuż granicy (tu granica polsko – słowacka) możemy wykorzystując cyfry i liczby na słupkach ustalić miejsce gdzie aktualnie się znajdujemy.

Jaką mapę wybrać na górski szlak?

Z tym pytaniem często się spotykam podczas środowych i niedzielnych wycieczek. To zależy od m.in. indywidualnych upodobań, wcześniejszych doświadczeń z mapami. Nie narzucam typów, cieszę się, że sam turysta widzi potrzebę jej posiadania. W większości sytuacji np. w Beskidach wystarczy mapa w skali 1 : 50 000 natomiast w Pieninach czy Tatrach sugerowałbym skalę 1: 25 000.

Poniżej teksty z trzech różnych wydawnictw kartograficznych, których mapy znam i posiadam w swoich zbiorach. Polecam : Compass, Sygnatura, Polkart i WiT Piwniczna.

Jak powstają nasze mapy? (ze strony compass.pl)

Przy tworzeniu map dbamy o bogatą i staranną treść kartograficzną, wyczerpujące informacje turystyczno-krajoznawcze oraz o to, żeby powstał produkt jak najbardziej aktualny. Ważnym elementem w procesie powstawania naszych wydawnictw jest weryfikacja w terenie.

Warstwa topograficzna:

- wyraźne oznaczenie rzeźby terenu z cieniowaniem, poziomiami, zaznaczeniem szczytów, punktów wysokościowych, skał, jaskiń,
- bogata sieć dróg - od autostrad po leśne i polne ścieżki, z wyróżnieniem dróg asfaltowych,
- obszary lasów, pól i łąk, terenów zabudowanych,
- rzeki, strumienie, jeziora, stawy, wodospady i źródła,
- sieć kolejowa oraz wyciągi i kolejki terenowe,
- siatka UTM i GPS.

Warstwa turystyczno-krajoznawcza:

- szlaki znakowane w terenie: piesze, rowerowe, konne i inne. Szczególnie dbamy o zaznaczanie dokładnego przebiegu szlaków i osobiście w terenie dokonujemy ich aktualizacji z użyciem najnowocześniejszych metod rejestracji elektronicznej,
- infrastruktura turystyczna ,
- punkty informacji turystycznej, schroniska, hotele, pensjonaty, placówki GOPR, szpitale, przychodnie, restauracje, bary, campingi, pola namiotowe, stacje benzynowe, parkingi,
- zabytki i architektura świecka (zamki, pałace, dwory, ruiny, skanseny),
- zabytki i architektura sakralna (kościóły, cerkwie, cmentarze, kapliczki i przydrożne krzyże),
- muzea, galerie, izby regionalne, pomniki,
- granice parków narodowych, krajobrazowych, rezerwatów i inne elementy ochrony przyrody.

Na odwrocie większości naszych map umieszczamy informator turystyczno-krajoznawczy. Znajdują się w nim informacje ogólne o obszarze mapy, informacje o przyrodzie i terenie, opis wybranych obiektów zabytkowych, muzea, schroniska, wybrana baza noclegowa, plany niektórych miast z obszaru mapy. W każdym informatorze znajdziecie Państwo wiele wspaniałych zdjęć przedstawiających opisywane atrakcje.

Zalety i wady map wg. Michała Siwickiego, www.polkart.com.pl

Na rynku funkcjonuje wiele map, niekiedy dla tego samego regionu jest ich 5 lub nawet 10. Jak zorientować się, która jest lepsza, która w praktyce okaże się bardziej przydatna, która pokaże to na czym nam zależy, w sposób wiarygodny i aktualny?

Papier i rozmiar.

Format mapy wynika z jej skali oraz wielkości przedstawianego terenu. Generalnie można założyć, że na mapie większej tego samego obszaru jest więcej informacji niż na mapie

mniejszej. W większą mapę autorzy muszą włożyć więcej pracy, jej opracowanie pochłania znaczne koszty. Jest wiele małych map reklamowych, których realna wartość jest niewielka, dla turysty górskiego – wręcz żadna. Toteż, decydując się na oszczędności, uważnie przyjrzyjmy się zawartości. Kupując mapę zwróćmy uwagę jak się składa. Jeśli już w kiosku mamy problem z jej złożeniem, to znaczy, że będzie nam sprawiała kłopoty w przyszłości. Można taką mapę przeszkładać samemu, ale nigdy nie będzie już porządnie złożona, co oznacza, że będzie się szybciej niszczyć. Najwygodniejsza w użyciu jest mapa złożona w harmonijkę, takie złożenie uzyskuje się wówczas, gdy mapa jest składana ręcznie w introligatorni. Niestety, to rozwiązanie jest bardziej kosztowne.

Niekiedy można spotkać mapy foliowane lub wydrukowane na papierze syntetycznym. Ich pozorną zaletą jest to, że powinny starczyć na długo. Trzeba jednak mieć świadomość, że taka mapa się dezaktualizuje. Szczególnie w naszych czasach, kiedy tak szybko wszystko się zmienia, z coraz większą prędkością. Na świecie trend jest przecież taki, że produkty mają mieć najwyższą jakość ale niewielką trwałość, przykładem mogą być technologie komputerowe. Przekształcenia dotyczą także Tatr, nie mówiąc o Podhalu. Zmienia się przebieg szlaków, powstają nowe obiekty, zanikają ścieżki, lasy są powalane przez wiatr halny i lawiny, polany zarastają, kosodrzewina zmienia swój zasięg. Szczególnie zmiany w roślinności są duże, jak mało gdzie w Polsce. Zaś Podhale to jeden z najintensywniej rozwijających się regionów. Na naszych mapach wprowadzamy rocznie od kilkudziesięciu do kilkuset! poprawek, bynajmniej nie wynikających z popełnionych uprzednio błędów.

Mapie foliowanej trzeba uważnie się przyjrzeć, czy między spaw nie dostanie się woda. Na mapę foliowaną nie wniesiemy własnych poprawek. Jeśli zaś jest porozcinana, to identyfikacja kierunków, np. przy kontemplacji panoram, będzie utrudniona.

Układ treści.

Podstawowym zagadnieniem jest kierunek północy na mapie. Zdawałoby się, że kwestia ta została ostatecznie rozstrzygnięta kilkaset lat temu. Tymczasem, właśnie dla Tatr jedna z map jest w orientacji południowej. Zaletą takiej mapy jest to, że patrzy się na nią tak jak na Tatry przed wyruszeniem w góry. Na szlaku jednak, mapą taką trzeba obracać jak każdą inną. Mapa z odwróconym kierunkiem północy zmienia dotychczasowe przyzwyczajenia, radykalnie utrudnia orientację w terenie. Ktoś kto często posługuje się kompasem, będzie miał problemy.

Orientacja południowa mapy jest złamaniem podstawowych zasad kartografii, zasad które mają służyć ludziom, aby łatwiej im się korzystało z map, co wcale nie jest takie proste, szczególnie w górach. Kupując mapę należy zwrócić uwagę, czy treść na stronie mapowej i stronie informacyjnej ma tę samą orientację. Zdarza się, że jest odmienna, co dodatkowo potęguje chaos. Niezwykle istotny jest zasięg mapy, czy nie są obcięte ważne elementy. Na niektórych mapach Droga Wolności wokół Tatr Wysokich i Bielskich jest od północy lub wschodu poza ramką, na innych Zakopane jest przecięte na pół. Autorzy, dbający o ważne obiekty, stosują tzw. wypustki, czyli pokazują fragmenty treści wystające poza ramkę. Istnienie takiej wypustki na pewno świadczy o rzetelności opracowania. Na niektórych mapach można dostrzec kartony, czyli małe mapki. Jedne są w większej skali niż mapa główna i pełnią rolę uszczegółowiającą. Bywa też mapka w mniejszej skali, pokazująca okolice, dojazd lub specyficzną treść nie występującą na mapie. Mapki takie też świadczą o poważnym traktowaniu użytkowników. Objasnienie znaków, popularnie zwane legendą, winno się znajdować na stronie mapowej, bywa że jest po drugiej. Układ znaków w legendzie

musi być uporządkowany, z takiej legendy łatwiej się korzysta. Duża liczba języków na jakie przetłumaczono objaśnienia, świadczy że autorzy zabiegają również o przychylność ze strony turystów zagranicznych.

Szczegółowość treści.

Teoretycznie, im mapa posiada więcej szczegółów, tym jest bardziej użyteczna. Warunkiem jest jednak umiejętne zastosowanie przez autorów wielkości symboli i opisów oraz odpowiedniej kolorystyki, tak by mapa nie była przeciążona. Szczegółowość w potocznym rozumieniu wynika wprost ze skali. Tymczasem, nie jest to takie proste, mapa w skali 1:25 000 może być bardziej nasycona treścią niż mapa topograficzna 1:10 000. Mapa topograficzna, wielce użyteczna poza szlakiem, w dziewiczym terenie, zawiera wiele informacji zbędnych dla turysty. Poziomic jest tak dużo, że trudno się w nich połapać, nie będąc kartografem. Są punkty osnowy geodezyjnej, ogrodzenia, rowy i wiele innych informacji, bardziej przydatnych dla władz samorządowych lub wojska. O szczegółowości treści świadczą m.in.: gęstość dróg polnych, leśnych i ścieżek, ilość strumieni na zboczach, wielkość najmniejszych plam roślinności, obecność małych polan. Szczególnie ważne są ścieżki odchodzące od naszego szlaku. Mimo, że nie zamierzamy z nich korzystać, pomagają w zorientowaniu się w terenie i wyborze właściwej dalszej drogi, np. w przypadku braku wyraźnych znaków.

Ważnym elementem są szlaki turystyczne, należy zwrócić uwagę na precyzję ich poprowadzenia. Dobrym kryterium może być poprawność rysunku, tam gdzie w terenie szlak biegnie zakosami. Dokładność pokazania charakterystycznych zakrętów, węzłów szlaków, właściwe położenie szlaku (lub ścieżki) w stosunku do strumienia lub dna doliny, to wszystko świadczy o poprawności opracowania.

Kolejną cechą mówiącą o stopniu szczegółowości mapy jest charakter zabudowy, czy jest zablokowana, uproszczona, czy też są pokazane pojedyncze domy. Nazewnictwo w Tatrach jest bardzo bogate, stąd tylko od inwencji kartografa zależy, jak wiele nazw zmieści na mapie. Nazwy świadczą o związku człowieka z przyrodą, o jego osobistym stosunku do oglądanych obiektów lub zdobywanych szczytów. Jeśli tylko nie zaciemniają obrazu, to nazw powinno być jak najwięcej. Tatry są łańcuchem górskim transgranicznym, stąd pojawia się kwestia rzetelności, szczegółowości i aktualności treści dla Słowacji, lub w przypadku map słowackich - dla Polski. Już na pierwszy rzut oka widać, czy informacji jest tak samo wiele na obydwu obszarach, czy szlaki są równie starannie poprowadzone. Tzw. literówki w nazwach łatwo wychwytać, trudniej będzie dostrzec brak aktualności po drugiej stronie granicy.

Czasy przejść.

Obecnie, na mapach terenów górskich ważną rolę pełnią czasy przejść. W sposobie ich prezentacji kryje się jednak kilka pułapek. Sposób obliczania musi być konsekwentny, dotyczy to zarówno podejść jak i zejść. Tymczasem, na wielu mapach możemy dostrzec ewidentne błędy. Przejawiają się one tym, że np. czas podejścia na stromym stoku jest taki sam jak czas zejścia. Taki przypadek od razu pokazuje, że czasy zostały wyliczone niechlujnie. Zdarza się, że na krótszym płaskim odcinku czas jest identyczny jak na dłuższym obok. Wnoszenie czasów przejść jest podobne do przedstawiania odległości na mapach

samochodowych. I tu i tam jest ważny dobór punktów węzłowych. Schroniska, główne szczyty i skrzyżowania dróg to naturalne węzły. Pozostałe jednak nie powinny być za gęsto rozmieszczone, by nie trzeba było ciągle dodawać wartości. Należy porównać czasy na obszarze Polski i Słowacji. Mogą się znacznie różnić, co będzie świadczyło o braku jednolitej podstawy do obliczenia. Istotna jest także forma zapisu, czy są to tylko minuty, trudne do przeliczenia na godziny, czy właśnie godziny z minutami. Czasami zapis może sprawiać wrażenie, że nie są to minuty, a części dziesiętne godzin.

Czytelność.

Na czytelność mapy wpływa nie tylko gęstość treści, ale przede wszystkim sposób prezentacji. Wielkość czcionek, nasycenie barw, rozmiary symboli, jakość papieru i druku, to czynniki decydujące. Barwy powierzchniowe muszą się kojarzyć z rzeczywistością, piętra roślinne powinny się odróżniać. Na dobrej mapie kosodrzewina wyraźnie odcina się od lasów. Cieniowanie w zasadniczy sposób wpływa na czytelność barw powierzchniowych. Jeśli jest za mocne, to lasy zlewają się z kosodrzewiną lub młodnikami. Ponadto, pogarsza się wyrazistość nazw i przebiegu szlaków. Jeśli cieniowanie jest za słabe, to teren robi się płaski. Dwukolorowe cieniowanie, czyli szare wzbogacone o żółty wzmacnia plastykę rzeźby terenu, zarazem jednak, jeśli jest za mocne, zaburza kolorystykę całej mapy, utrudniając czytanie elementów powierzchniowych. Szlaki turystyczne winny mieć mocne kolory. Największym problemem jest przedstawienie szlaków żółtych, bywają zupełnie nieczytelne. Powinny być pomarańczowe lub brązowe. Prawidłowe czytanie kolorów szlaków jest zaburzone przez występowanie obok linii dla szlaku narciarskiego. Na niektórych mapach, szlaki te są bardzo widoczne i jest ich mnóstwo. Nazwy, aby były dobrze czytelne oraz właściwie kojarzyły się z obiektami, muszą być spacje i wygięte w łuk. Wykonanie tego jest to bardzo pracochłonne, ale efekt może być imponujący. Czcionki winny być maksymalnie zróżnicowane pod względem wielkości. Dla turysty górskiego najważniejszym obiektem są schroniska. Muszą być wyraźnie widoczne na mapie, kolor czerwony jest niezbędny. Im znak jest większy, tym lepiej; nazwa - również. Schronisko powinno mieć obszerny opis w informatorze, w końcu na czas pobytu w górach staje się drugim domem.

Aktualność.

W czasach, kiedy wszystko zmienia się z zawrotną prędkością, aktualność mapy nabiera kapitalnego znaczenia. Każda mapa posiada rok wydania, to jednak o niczym nie świadczy. Aby się przekonać, czy mapa jest aktualna, wystarczy znaleźć jeden do dwóch istotnych elementów, o których wiemy, że uległy zmianie. Dobrym przykładem mogą być turystyczne przejścia graniczne, co rusz otwierane w górach. W Zakopanem została uruchomiona nowa linia autobusowa, wystarczy sprawdzić czy jej przystanki zostały wniesione. Inną, trudniejszą metodą oceny aktualności jest porównanie z poprzednim wydaniem. Jeśli dostrzeżemy choć kilka zmian - ich znalezienie na pewno nie będzie łatwe, bo mapa jest duża - to możemy mieć gwarancję, że przynajmniej najważniejsze poprawki zostały uwzględnione.

Metryczka wydawnicza.

Ciekawą lekturą może być metryczka mapy. Jeśli znajdziemy nazwiska autorów, to znak, że nie wstydzą się swojej pracy a wydawca ich ceni. Powinien być adres do wydawcy i numer

telefonu, by móc zgłaszać uwagi, nawet krytyczne. Przydatny jest adres e-mail i strony internetowej, można wówczas w dowolnym czasie dowiedzieć się, czy nie zostały wydane jakieś nowości.

Wydawnictwo WiT z Piwnicznej.

Agencja Wydawnicza WIT z Piwnicznej Zdroju od 20 lat funkcjonuje na rynku wydawnictw turystycznych Polski południowej. Firma dominuje w regionie w wytwarzaniu pocztówek turystycznych i map turystycznych, poza tym od chwili powstania sukcesywnie rozszerza swą ofertę o nowy asortyment. Albumy, przewodniki, informatory, tablice informacyjne to nowe wyzwanie jakie postawiło sobie prężne wydawnictwo z Piwnicznej Zdroju.

Staraliśmy się aby wszystkie nasze wydawnictwa były bardzo dobrej jakości. Zwłaszcza mapy są bardzo praktyczne, przemyślane i przejrzyste mimo zgromadzonych wielu informacji. Są efektem pracy zespołu wydawniczego, w skład którego wchodzi przewodnicy górscy (PTTK i PTT) i GOPR - owcy. Bardzo cenimy sobie uwagi turystów.

Poprawiono wiele nazw przez lata błędnie funkcjonujących na mapach oraz wzbogacono je o nowe nazewnictwo funkcjonujące dotąd w środowisku turystycznym. W wielu przypadkach autorzy uzupełnili mapy o nowe nazwy używane przez miejscową ludność.

Na mapach WiT-u zostały naniesione wszystkie oznakowane szlaki - PTTK, lokalne, konne, rowerowe oraz pątnicze. Wytrawni wędrowcy z pewnością docenią siatki GPS, w które wyposażone są mapy. Nie mniejszą ich zaletą są rewersy, na których zamieszczono m.in. mapę okolic, mapki największych miejscowości regionu oraz panoramy widokowe ze szczytów. Warta podkreślenia jest tzw. strona alarmowa na której znajdują się wszystkie ważne telefony i adresy.

Na mapach WiT-u zostały naniesione wszystkie oznakowane szlaki - PTTK, lokalne, konne, rowerowe oraz pątnicze. Wytrawni wędrowcy z pewnością docenią siatki GPS, w które wyposażone są mapy. Nie mniejszą ich zaletą są rewersy, na których zamieszczono m.in. mapę okolic, mapki największych miejscowości regionu oraz panoramy widokowe ze szczytów. Warta podkreślenia jest tzw. strona alarmowa na której znajdują się wszystkie ważne telefony i adresy.

Kontakt ze służbami GOPR i TOPR.

Jak zawiodą wszystkie poprzednio sugerowane metody, pozostaje numer alarmowy i aplikacja „Ratunek”

1.601 100 300 - telefon alarmowy GOPR

Przeznaczenie:

Numer dla ludzi w niebezpieczeństwie zaistniałym na terenie gór, dzwoniąc dodzwonisz się do centrum koordynacyjnego Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (obsługującego pasmo polskich gór i Jureę)

Czas działania: całą dobę

Terenem działania jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej ze szczególnym uwzględnieniem regionów górskich i poza granicami kraju.

Zadania statutowe:

- niesienie pomocy w górach ludziom, których zdrowie lub życie jest zagrożone, zapobieganie wypadkom w górach oraz ochrona środowiska górskiego - realizuje poprzez 7 Grup Regionalnych, tj:

- Grupa beskidzka
- Grupa bieszczadzka
- Grupa jurajska
- Grupa karkonoska
- Grupa krynicka
- Grupa podhalańska
- Grupa wałbrzysko-klodzka

Obszar, jaki zabezpiecza GOPR to pasma gór polskich od Karkonoszy poprzez Jureę Krakowsko-Częstochowską do Bieszczad, o łącznej powierzchni 20.410 km². To 7.200 km szlaków turystycznych i 425 urzędzeń narciarskich.

Jeżeli warunki terenowe uniemożliwiają udanie się po pomoc to wzywamy pomocy międzynarodowym sygnałem:

JAKIKOLWIEK SYGNAŁ OPTYCZNY LUB AKUSTYCZNY POWTARZANY 6 RAZY NA MINUTĘ (CO 10 SEKUND), PO CZYM NASTĘPUJE JEDNA MINUTA PRZERWY.

ODPOWIEDŹ O ZROZUMIENIU SYGNAŁU TO TAKI SAM SYGNAŁ LECZ 3 RAZY NA MINUTĘ, PO CZYM 1 MINUTA PRZERWY.

Ten sposób wzywania pomocy należy stosować w tych partiach górskich, z których będzie widoczny i słyszalny: Tatry, Babia Góra, Bieszczady, Karkonosze.

W partiach zalesionych sygnały optyczne nie będą widoczne, a sygnały akustyczne mogą być tłumione przez drzewa.

PAMIĘTAJ! KAŻDY MELDUNEK O ZAGINIĘCIU LUB WYPADKU RATOWNICY PRZYJMĄ, NA KAŻDE WEZWANIE WYRUSZĄ W GÓRY, NIE NADUŻYWAJ ICH OFIARNOŚCI GDYŻ W TYM CZASIE MOGĄ BYĆ NAPRAWDĘ KOMUŚ POTRZEBNI.

ICE

I.C.E. lub ICE (ang. In Case of Emergency, pol. w nagłym wypadku) – skrót informujący ratowników, do kogo powinni zadzwonić w razie nagłego wypadku. W książce adresowej telefonu komórkowego – jako kontakt „ICE” wpisuje się numer telefonu osoby, która należy zawiadomić o wypadku. Jeżeli takich osób jest kilka, to oznacza się je hasłami „ICE1”, „ICE2” itd. Drugą formą to karta ICE wielkości wizytówki w której wpisuje się imię, nazwisko i numer kontaktowy najbliższych osób. Kartę powinno się nosić cały czas przy sobie.

PODZIAŁ POLSKICH GÓR W ZAKRESIE RATOWNICTWA

Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

tel. alarmowy: (18) 206 34 44,

numer ratunkowy w górach: 601 100 300

fax. (18) 201 55 60

adres: ul. Piłsudskiego 63a, 34-500 Zakopane

Stacje ratunkowe (całoroczne):

- HALA GAŚNIENICOWA - schronisko PTTK, tel. (18) 201-26-33
- MORSKIE OKO - schronisko PTTK, tel. (18) 207-76-09

Grupa Bieszczadzka

tel. alarmowy (0-13) 46 32 204,

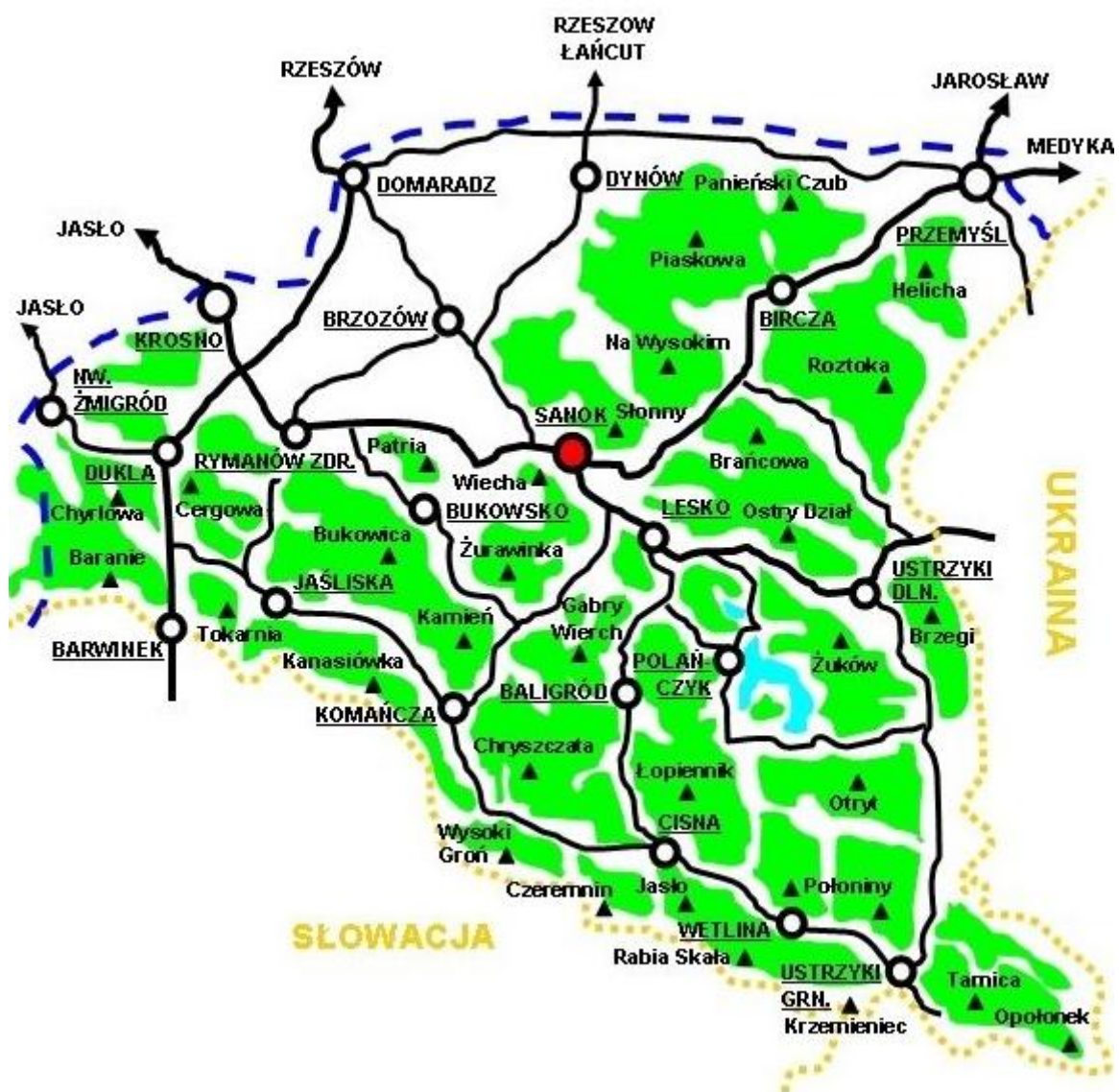
numer ratunkowy w górach 601 100 300

fax (0-13) 46 49 804

adres: ul. Mickiewicza 49, 38-500 Sanok

Stacje ratunkowe (całoroczne):

- USTRZYKI GÓRNE - dyżurka, tel. (13) 461-06-06
- POŁONINA WETLIŃSKA - schronisko PTTK, tel. 608-483-017

Grupa Krynicka

tel. alarmowy (0-18) 47 12 933,

numer ratunkowy w górach 601 100 300

fax (0-18) 47 77 444

adres: ul. Halna 18, 33-380 Krynica

Stacje ratunkowe (całoroczne):

- JAWORZYNA KRYNICKA - dyżurka, tel. schr. (18) 471-54-09
- PRZEHYBA - schronisko PTTK, tel. (18) 442-13-90

Grupa Podhalańska

tel. alarmowy (0-18) 985, (0-18) 26 76 880,

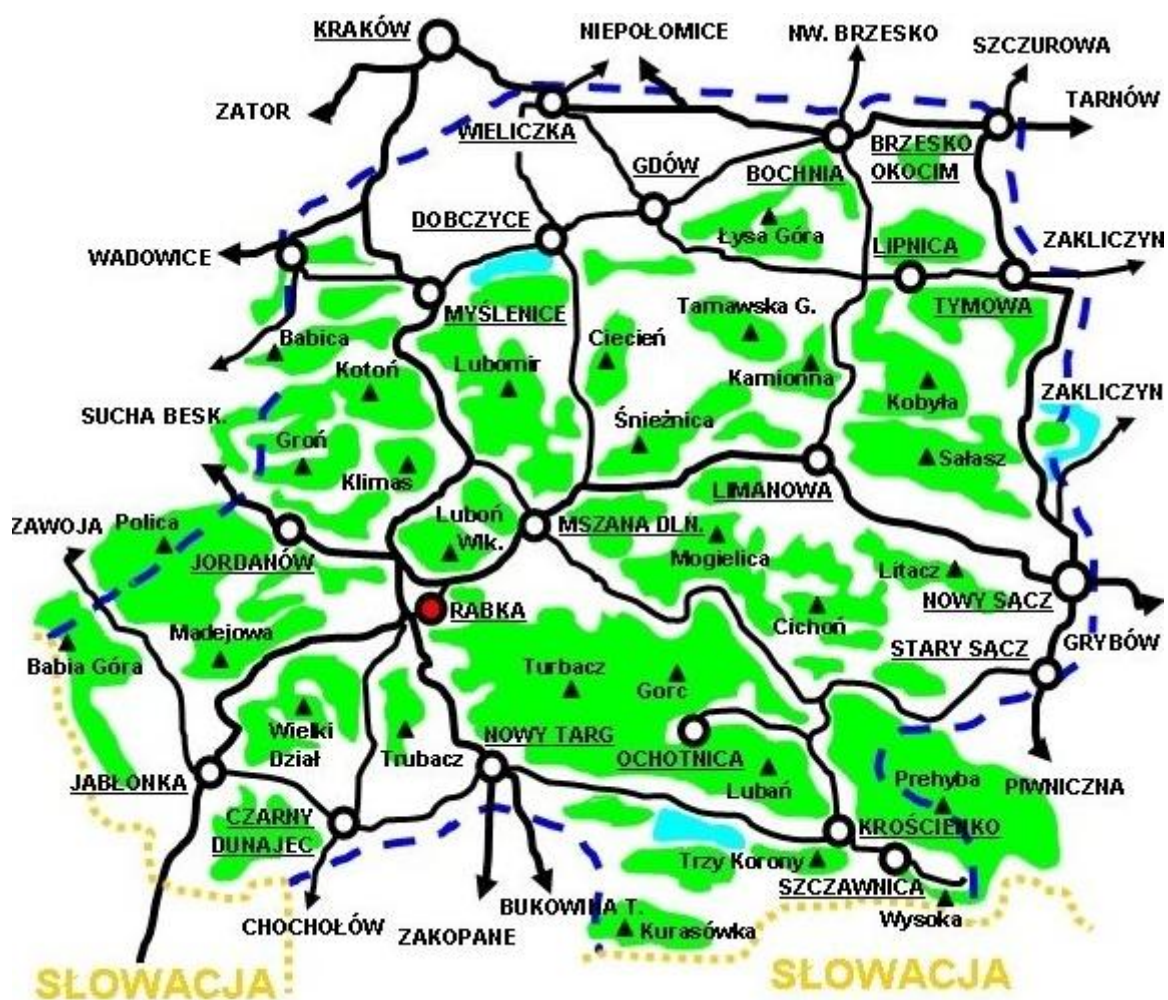
numer ratunkowy w górach 601 100 300

fax (0-18) 26 76 458

adres: Al. 1000-lecia 1, 34-700 Rabka

Stacje ratunkowe (całoroczne):

- TURBACZ - schronisko PTTK, tel. (18) 266-77-80
- NOWY TARG KOWANIEC - dyżurka, tel. (18) 266-59-80
- ul. Główna 11, SZCZAWNICA, tel. (18) 262-26-80

Grupa Beskidzka

tel. alarmowy (0-33) 985, (0-33) 817-89-86,

numer ratunkowy w górach 601 100 300

tel. (0-33) 82 96 900 / fax. (0-33)82 96 904

adres: ul. Dębowa 2, 43-370 Szczyrk

Stacje ratunkowe (całoroczne):

- KLIMCZOK - dyżurka, tel. (33) 814-40-47
- HALA MIZIOWA - dyżurka, tel. schr. (33) 861-24-20
- MARKOWE SZCZAWINY - dyżurka, tel. schr. (33) 877-51-05
- BRENNA WĘGIERSKI - dyżurka

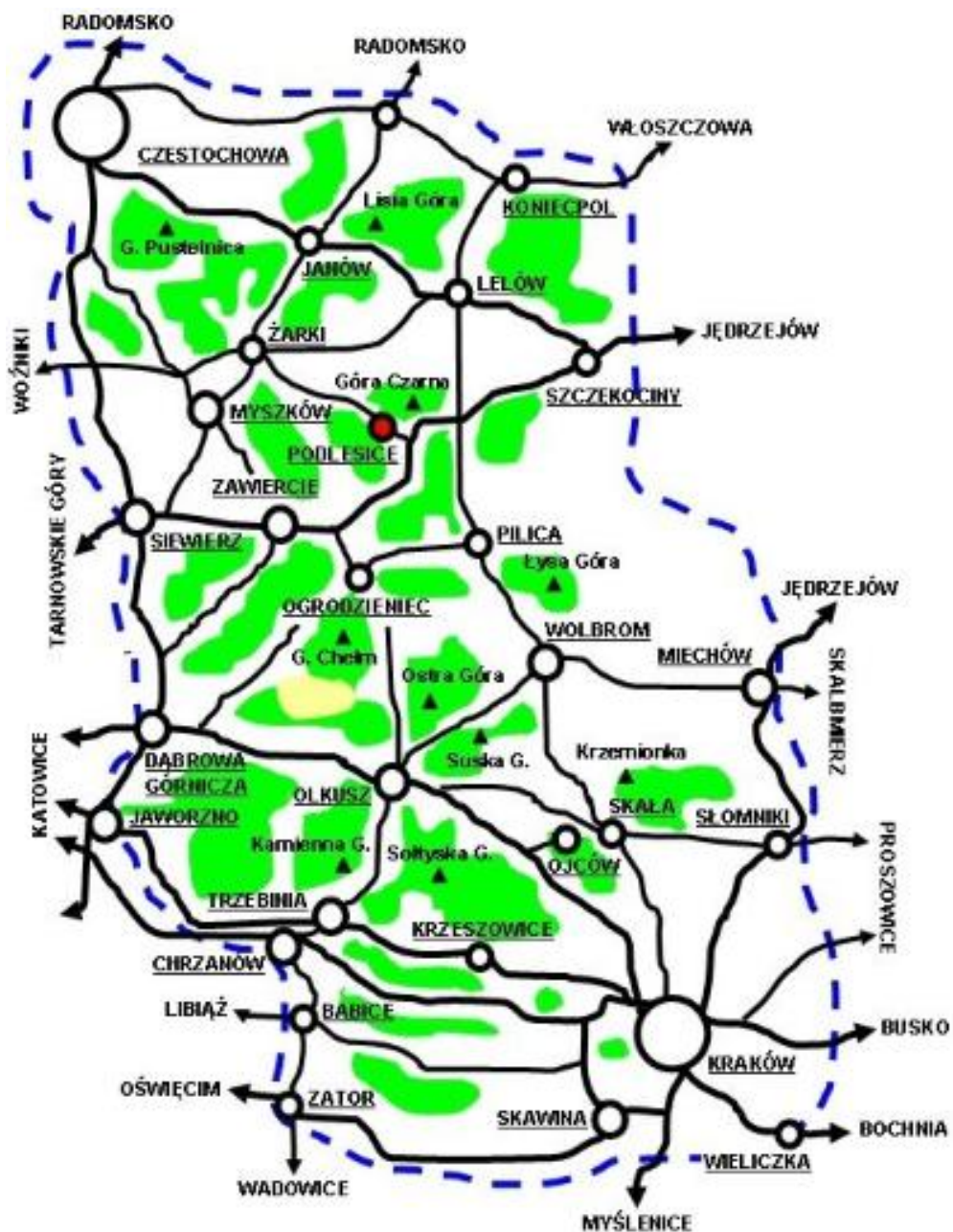
Grupa Jurajska

tel. alarmowy (0-34) 985, (0-34) 31 52 000,

numer ratunkowy w górach 601 100 300

fax (0-34) 31 52 099

adres: Podlesice 5, 42-345 Kroczyce

Grupa Wałbrzysko-Kłodzka
tel. alarmowy (0-74) 985, (0-74) 84 23 414,
numer ratunkowy w górach 601 100 300
fax. (0-74) 84 23 414
adres: ul. Poznańska 6, 58-303 Wałbrzych
Stacje ratunkowe (całoroczne):

- ul. Sanatoryjna 13, MIĘDZYGÓRZE, tel. (74) 813-52-26
- Zieleniec 60, ZIELENIEC, tel. (74) 866-81-21

2. APLIKACJA „RATUNEK”

Od 12 sierpnia 2014 roku dzięki aplikacji Ratunek uprawianie turystyki górskiej stanie się bezpieczniejsze. Jest to aplikacja, która w trakcie zgłoszenia wypadku przez osobę potrzebującą pomocy podaje jej dokładną lokalizację (do 3 m). Dzięki zastosowaniu aplikacji Ratunek, ratownicy będą wiedzieć gdzie udać się z pomocą, udzielą jej szybciej i skuteczniej!

Najważniejsze funkcje aplikacji **Ratunek**:

- **wzywanie pomocy** – w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia, poprzez **kontakt telefoniczny** ze Służbami Ratowniczymi działającymi w Polsce, w regionach górskich, czyli wszystkimi grupami GOPR. W trakcie wzywania pomocy aplikacja automatycznie wybiera zintegrowany z nią numer ratunkowy w górach 601 100 300, udostępniony przez operatora telefonii komórkowej Plus i łączy się z ratownikiem dyżurnym GOPR,

- **lokalizacja osoby potrzebującej pomocy** – automatyczne wysłanie informacji z dokładną lokalizacją (do 3 m) osoby dzwoniącej do wybranej Służby Ratowniczej. Wysłanie lokalizacji następuje poprzez SMS w trakcie rozmowy telefonicznej,

Aplikacja Ratunek jest jedyną zaaprobowaną i dołączoną do systemu powiadamiania o zgłoszeniu wypadku używanego przez Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

Dla kogo, jak zainstalować

1. **Aplikacja umożliwia** automatyczne przesłanie SMS z lokalizacją osoby dzwoniącej i kontakt telefoniczny z ratownikiem dyżurnym GOPR. Numer ratunkowy w górach 601 100 300 udostępniony przez operatora telefonii komórkowej Plus jest zintegrowany z aplikacją.

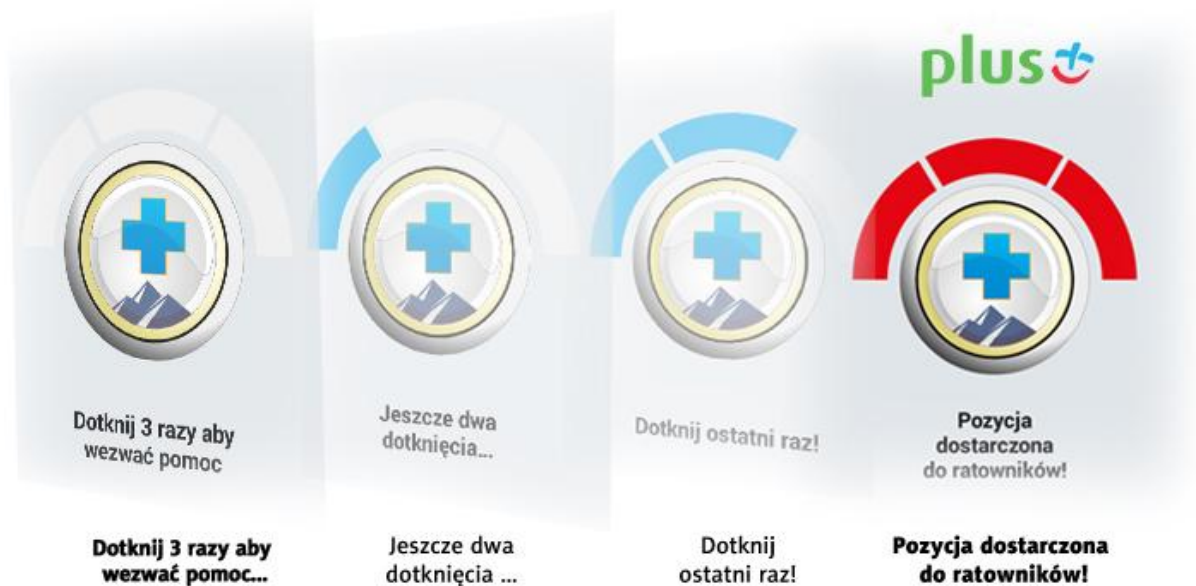

2. **Aplikacja jest dostępna** na telefony komórkowe z systemem operacyjnym Android (wersja od 4.0), wyposażone w moduł GPS.
3. **Aplikacja jest bezpłatna** dla użytkowników.
4. **Ściągnięcie i instalacja aplikacji** jest możliwe z poziomu telefonu komórkowego poprzez wejście do Google Play, wybranie i instalację jej na telefonie.
5. **Do prawidłowego działania aplikacji** wymagana jest umowa dotycząca danego telefonu komórkowego o świadczenie usług telekomunikacyjnych, zawarta z Operatorem Telefonii Komórkowej (umowa na abonament lub na kartę)

Wzywanie pomocy

W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia, która wymaga kontaktu z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym (GOPR) należy uruchomić aplikację na telefonie.

Na ekranie komórki pojawia się wtedy **przycisk** z niebieskim krzyżem, a pod nim komunikat **Dotknij 3 razy, aby wezwać pomoc**. Wymóg trzykrotnego dotknięcia przycisku ma zabezpieczyć przed przypadkowym wezwaniem pomocy.

W trakcie wzywania pomocy aplikacja automatycznie wybiera zintegrowany z nią numer ratunkowy w górach 601 100 300, udostępniony przez operatora telefonii komórkowej Plus i łączy się z GOPR. Pozwala to na bezpośredni kontakt telefoniczny osoby potrzebującej pomocy z ratownikiem przyjmującym zgłoszenie.

W trakcie ustalania lokalizacji osoby wzywającej pomoc, pod przyciskiem pojawia się komunikat „Ustalanie Twojej pozycji...”

Jeśli moduł GPS na telefonie nie jest włączony, aplikacja poprosi o jego włączenie.

Jak pomoc zostanie wezwana – czyli wtedy, gdy nastąpi wysłanie informacji SMS z lokalizacją osoby dzwoniącej do Służby Ratowniczej, kolor półokręgu zmienia się na czerwony, a pod przyciskiem pojawia się komunikat „Pozycja dostarczona do ratowników!”.

Wzywanie pomocy przy ograniczonym zasięgu telefonii komórkowej

Działanie aplikacji w warunkach optymalnych pozwala na wezwanie pomocy poprzez połączenie telefoniczne z właściwą dla danej lokalizacji użytkownika Służbą Ratowniczą oraz na wysłanie wiadomości SMS z informacją o jego lokalizacji. W sytuacji ograniczonego zasięgu telefonii komórkowej aplikacja próbuje połączyć się telefonicznie ze Służbą Ratowniczą, jeśli to okaże się niemożliwe to dąży do wysłania informacji z lokalizacją osoby dzwoniącej. W takiej sytuacji, po wysłaniu wiadomości SMS, na ekranie aplikacji pojawia się komunikat „Pozycja dostarczona do ratowników!”.

Służby Ratownicze po otrzymaniu takiej wiadomości SMS, będą próbowały skontaktować się telefonicznie lub poprzez wiadomość SMS z osobą, która wzywa pomoc.

Wybrane pozycje wykorzystanej literatury:

Jan Flis, Kartografia w zarysie, PZWS, 1966

Wprowadzenie do kartografii i topografii, Redakcja naukowa Jacek Paślawski, Wydawnictwo Nowa Era, Wydanie Warszawa – Wrocław 2006

Jerzy Stasiak, Zbigniew Zaniewicz, Matura 2012, Geografia, Wydawnictwo Geograficzne OPERON.com

Tablice poglądowe do terenoznawstwa , MON, Sztab Generalny WP, Warszawa 1985

Strony Internetowe:

www.wiking.edu.pl

www.compass.pl

www.gsbc.cba.pl

www.dociekilwyturysta.gd2.pl

Grzegorz.podkarpacie.com

www.jezioro..com.pl

www.bdl.lasy.gov.pl

www.polkart.com.pl